

νοῦν μετ' αὐτῶν τὰ θεῖα Μυστήρια. Ὅρα τὸν ἰβ'. τῆς α. καὶ τὴν ἐν τῷ τέλει ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ, καὶ τὸν δ'. τῆς παρούσης.

ΚΑΝΩΝ Η'.

Οἱ δὲ δεῦτερον καὶ τρίτον θύσαντες μετὰ βίας, τετραετίαν ὑποπεσάτωσαν, δύο δὲ ἔτη, χωρὶς προσφορᾶς κοινωνησάτωσαν, καὶ τῷ ἐβδόμῳ τελείως δεχθήτωσαν.

Ἑρμηνεία.

Ἀπ' οὗ οἱ πατέρες οὗτοι εἶπον διὰ τοὺς θυσιάσαντας μίαν φορὰν, τῶρα ἐν τῷ παρόντι Κανόνι λέγουσι διὰ τοὺς δύο καὶ τρεῖς φορὰς θυσιάσαντας (1), λέγοντες, ὅτι οἱ τοῦτο ἀπὸ βίας ποιήσαντες, τέσσαρας χρόνους νὰ υποπίπτουν. Δύω νὰ συνίστανται μετὰ τοὺς πιστοὺς, συγκοινωνοῦτες μόνον μετὰ αὐτοὺς τῶν προσευχῶν, καὶ ὄχι δηλαδὴ ὡς κατηγορούμενοι ἔξω εὐχαίροντες τοῦ ναοῦ, κατὰ δὲ τὸν ἐβδόμον χρόνον νὰ μεταλαμβάνουν τὰ Μυστήρια. Ὅρα τὴν ἐν τῷ τέλει ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ, καὶ τὸν δ'. τῆς παρούσης.

ΚΑΝΩΝ Θ'.

Ὅσοι δὲ μὴ μόνον ἀπέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἐπανεστήσαν καὶ ἠνάγκασαν ἀδελφοὺς, καὶ αἴτιοι ἐγένοντο τοῦ ἀναγκασθῆναι, οὗτοι ἔτη μὲν τρία τὸν τῆς ἀκροάσεως δεξάσθωσαν τόπον, ἐν δὲ ἄλλῃ ἐξαιτία τὸν τῆς ὑποπτώσεως, ἄλλον δὲ ἐνιαυτὸν, κοινωνησάτωσαν χωρὶς προσφορᾶς, ἵνα τὴν δεκαετίαν πληρώσαντες, τοῦ τελείου μετάσχωσιν. Ἐν μὲν ται τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ τὸν ἄλλον αὐτῶν ἐπιτηρεῖσθαι βίον.

Ἑρμηνεία.

Ὅσοι δὲ τοσοῦτον ἐφοβήθησαν τὰς βασάνους, ὥστε ὁποῦ ὄχι μόνον αὐτοὶ ἀρνήθησαν τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐπάνω τῶν ἄλλων πιστῶν ἐσηκώθησαν, καὶ ἢ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τοὺς ἀνάγκασαν νὰ θυσιάσουν καὶ νὰ ἀρνηθοῦν, ἢ αἴτιοι ἔγιναν νὰ τοὺς ἀναγκάσουν οἱ ἄλλοι διώκται, τυχὸν διατὶ τοὺς ἐφανέρωσαν πῶς ἦσαν κρυμμένοι, ἢ φευγάτοι, ἢ ἀγνοούμενοι Χριστιανοί· οὗτοι, λέγω, προστάζει ὁ παρὼν Κανὼν, τρεῖς χρόνους νὰ ἀκροάζωνται τὰς Γραφὰς, ἔξ νὰ υποπίπτουν, ἕνα νὰ στέκωνται μετὰ τοὺς πιστοὺς, καὶ τελειωθέντων τῶν δέκα χρόνων, τότε νὰ μεταλαμβάνουν τὰ θεῖα Μυστήρια. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ τῶν χρόνων τούτων πρέπει νὰ ἐξετάζεται ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα, ἢ Πνευματικόν, καὶ ἢ ἄλλη ζωὴ αὐτῶν· καὶ ἐὰν ἀμελῶς καὶ κακῶς ζῶσι, νὰ περισσεύωνται εἰς αὐτοὺς οἱ χρόνοι τοῦ ἐπιτιμίου.

Συμφωνία.

Ὁ δὲ ἡ. τοῦ θαυματουργοῦ Γρηγορίου διορίζει, ὅτι δὲν πρέπει οὔτε εἰς τοὺς ἀκροαμένους νὰ βάλλωνται, ἀλλ' ἔξω τῆς πύλης νὰ προσκλαίουν οἱ ὑπὸ τῶν βαρβάρων αἰχμαλωτισθέντες, ὕστερον δὲ μετ' αὐτῶν φονεύοντες Χριστιανούς, ἢ φανερόντες αὐτοὺς κεκρυμμένους, ἕως ὅπου, λέγει, νὰ γένη κοινὴ Σύνοδος περὶ αὐτῶν, ἢ παρούσα δηλ. καὶ ὁ παρὼν περὶ τούτων Κανὼν. Ὅρα καὶ τὴν ἐν τῷ τέλει ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ.

ΚΑΝΩΝ Ι'.

Διάκονοι, ὅσοι καθίστανται παρ' αὐτὴν τὴν κατάστασιν, εἰ ἐμαρτύραντο καὶ ἔφασαν χρῆναι γαμῆσαι, μὴ δυνάμενοι οὕτω μένειν, οὗτοι μετὰ ταῦτα γαμήσαντες, ἔστωσαν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, διὰ τὸ ἐπιτραπῆναι αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου. Τοῦτο δὲ, εἰ τινες σιωπήσαντες, καὶ καταδεξάμενοι ἐν τῇ χειροτονίᾳ μένειν οὕτω, μετὰ ταῦτα ἤλθον ἐπιγάμον, πεπαῦσθαι αὐτοὺς τῆς Διακονίας.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρὼν Κανὼν διορίζει ὅτι, ὅσοι μὲν Διάκονοι μέλλοντες νὰ χειροτονηθοῦν, φανερῶς ὡμολόγησαν ὡς ἐπὶ μαρτύρων, ὅτι ἔχουν νὰ ὑπανδρευθοῦν μετὰ τὴν χειροτονίαν, μὲ τὸ νὰ μὴ δύνανται νὰ παρθενεύουν, οὗτοι, ἐὰν μετὰ ταῦτα λάβωσι γυναῖκα, δὲν καθαίρονται, ἀλλὰ ἔχουσι πάλιν τὴν Διακονίαν, ἐπειδὴ καὶ φαίνονται ὅτι ἐσυγχωρήθησαν ἀπὸ τὸν χειροτονήσαντα αὐτοὺς Ἀρχιερέα νὰ κάμουν τοῦτο· ἀκούσας γὰρ αὐτῶν πρότερον τὴν διαμαρτυρίαν ὁ Ἀρχιερεὺς, δὲν ἀπέβαλεν, ἀλλ' ἐχειροτόνησεν αὐτούς. Ὅσοι δὲ πάλιν Διάκονοι, ὅταν μέλλωσι νὰ χειροτονηθοῦν, σιωπήσουν καὶ δὲν εἰποῦν παρόμοιον λόγον, οὗτοι ἐὰν μετὰ τὴν χειροτονίαν ὑπανδρευθοῦν νὰ

(1) Σημειῶσαι ἀπὸ τὸν παρόντα Κανόνα, ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ || δύο δὲ ἢ τρεῖς, ἢ ἀπλῶς εἰπεῖν, πολλάκις γινόμενον, περισσότερον ἀμάρτημα μίαν φορὰν γινόμενον, ὀλιγώτερον ἔχει τὸ ἐπιτίμιον, || ρὸν ἔχει καὶ τὸν καιρὸν τοῦ ἐπιτιμίου.

παύουσιν ἀπὸ τὴν διανομίαν· διότι ἡ σιωπὴ ὅπου ἔκαμαν, φανερόν ἐστι συγκατέθεντο καὶ κατεδέχθησαν νὰ διαμένουν παρθενεύοντες ἐν τῇ Διακονίᾳ. Ὅρα καὶ τὸν ς'. τῆς ς'. καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνον ὑποσημείωσιν.

ΚΑΝΩΝ ΙΑ'.

Τὰς μνηστευθείσας κόρας, καὶ μετὰ ταῦτα ὑπὸ ἄλλων ἀρπαγείσας, ἔδοξεν ἀποδίδοσθαι τοῖς προμνηστευσάμενοις, εἰ καὶ βίαν ὑπ' αὐτῶν πάθοιεν.

Ἑρμηνεία.

Ὅσαι γυναῖκες κόραι εἶναι ἀρραβωνιασμέναι μετ' ἀνδράς, μετὰ ταῦτα δὲ ἀρπαχθούσιν ἀπὸ ἄλλους, αὐταὶ διορίζει ὁ παρὼν κανὼν, ὅτι νὰ δίδωνται ὀπίσω εἰς τοὺς πρώτους ἀρραβωνιαστικούς αὐτῶν, κὰν καὶ ἐφθάρησαν ἀπὸ τοὺς ἀρπάσαντας, πλὴν ὅχι ἀναγκαστικῶς, ἀλλ' ἐὰν καὶ θέλωσι καὶ ζητῶσιν αὐτὰς οἱ πρώτοί των ἀρραβωνιαστικοί. Ὅρα καὶ τὸν κζ'. τῆς δ'.

ΚΑΝΩΝ ΙΒ'.

Τοὺς πρὸ τοῦ βαπτίσματος τεθυκότας, καὶ μετὰ ταῦτα βαπτισθέντας, ἔδοξεν εἰς τάξιν προάγεσθαι ὡς ἀπολουσαμένους.

Ἑρμηνεία.

Κατὰ τὸν παλαιὸν καιρὸν, πολλοὶ μὲν ἐδέχοντο τὸν χριστιανισμόν, καὶ ἐπίστευαν εἰς τὸν Χριστὸν, ἀργοποροῦσαν δὲ νὰ λάβουν τὸ ἅγιον βάπτισμα. Διὰ ταύτην τὴν ἀφορμὴν καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος, καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, συνέγραψαν τοὺς παρακινήτικους εἰς τὸ βάπτισμα λόγους. Διὰ τούτους λοιπὸν λέγει ὁ παρὼν κανὼν, ὅτι, ἐὰν ὡς χριστιανοὶ οὗτοι ἐπιάσθησαν ἀπὸ τοὺς διώκοντας καὶ ἐθυσίασαν, ἐὰν μετὰ τὴν θυσίαν ἐβαπτίσθησαν, ἢμποροῦν νὰ ἀναβοῦν καὶ εἰς βαθμὸν κλήρου καὶ ἱερωσύνης, ἐπειδὴ πιστεύομεν ὅτι τὸ ἅγιον βάπτισμα τοὺς ἐκαθάρισεν ἀπὸ ὅλα τὰ πρότερα ἁμαρτήματα, ὅποια καὶ ἂν ἦναι, εἴτε συγγνωστά, εἴτε θανάσιμα. Ὅρα καὶ τὸν β'. ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΙΓ'.

Χωρεπισκόποις μὴ ἐξεῖναι πρεσβυτέρους ἢ διακόνους χειροτονεῖν, ἀλλὰ μὴν μηδὲ πρεσβυτέρους πόλεως, χωρὶς τοῦ ἐπιτραπῆναι ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου μετὰ γραμμάτων ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ (1).

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρὼν κανὼν, ὅτι χωρὶς τὴν ἔγγραφον ἄδειαν τοῦ ἐπισκόπου των δὲν ἢμποροῦν οἱ χωρεπίσκοποι νὰ χειροτονοῦν εἰς ἄλλην, ἔξω ἀπὸ τὴν ἐδικήν τους χώραν, πρεσβυτέρους καὶ διακόνους. Διότι ἀνίσως οὔτε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν δύνανται τοὺς τοιοῦτους νὰ χειροτονοῦν, εἰ μὴ μόνον ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας καὶ ἐφοριστάς, κατὰ τὸν ι'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, πόσῳ μᾶλλον δὲν δύνανται εἰς ἄλλην; ἀλλὰ μηδὲ πρεσβυτέρους πόλεως νὰ χειροτονοῦν, ἐνθα οἰκεῖ ὁ κυρίως ἐπίσκοπος, χωρὶς τῆς ἔγγραφου τούτου ἄδειας. Θέλει δὲ ὁ κανὼν νὰ δίδεται ἔγγραφος ἢ ἄδεια, διὰ νὰ μὴ ἀκολουθῇ καμμία ἀμφιβολία. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ η'. τῆς α'.

ΚΑΝΩΝ ΙΔ'.

Τοὺς ἐν κλήρῳ, πρεσβυτέρους ἢ διακόνους ὄντας, καὶ ἀπεχομένους κρεῶν, ἔδοξεν ἐφάπτεσθαι, καὶ οὕτως, εἰ βούλοιντο, κρατεῖν ἑαυτῶν, εἰ δὲ μὴ βούλοιντο, ὡς μηδὲ τὰ μετὰ κρεῶν βαλλόμενα λάχανα ἐσθλεῖν, καὶ εἰ μὴ ὑπέκιοιεν τῷ κανόνι, πεπαῦσθαι αὐτοὺς τῆς τάξεως.

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ ἦτο δυνατόν νὰ βδελύσσωνται μὲν τινες τὸ κρέας κατὰ ἀλήθειαν, νὰ λέγουσι δὲ εἰς τὸ φαινόμενον, ὅτι ἀπέχουσιν ἀπὸ αὐτοῦ δι' ἀσκησιν καὶ ἐγκράτειαν· διὰ νὰ ἀσηκωθῇ ἡ ὑπόψια αὕτη, προστάζει ὁ παρὼν κανὼν, ὅτι οἱ μὴ τρώγοντες κρέας πρεσβύτεροι ἢ διάκονοι διὰ ἐγκράτειαν, νὰ γεύωνται ὀλίγον ἀπὸ αὐτοῦ. Ὅσοι δὲ τόσον πολλὰ ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ κρέατος, ὥστε ὅπου, οὐδὲ τὰ χόρτα τρώγουσι τὰ ἐψημένα μετ' κρέατος, οὗτοι ἵνα

(1) Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχεὺς ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Κανόνων | δὲν δύνανται οἱ Χωρεπίσκοποι νὰ χειροτονοῦν Πρεσβυτέρους τίτλ. κα'. οὕτω γράφει «Ἐν ἐκάστη παροικίᾳ.» Καὶ λοιπὸν | χώρας καὶ πόλεως, ἢ Διακόνους, χωρὶς τὴν ἔγγραφον ἄδειαν κατὰ τοῦτον, ὁ παρὼν Κανὼν διορίζει, ὅτι εἰς κάθε Ἐπαρχίαν | τοῦ καθ' αὐτὸ Ἐπισκόπου.

παύουσιν ἀπὸ τὴν ἱερωσύνην. Δίδουσι γὰρ ὑποψίαν μὲ τοῦτο ὁποῦ κάμνουσιν, ὅτι συγχάινονται τὸ κρέας, ὅπερ ἐστὶ τῶν Μανιχαίων καὶ ἄλλων αἰρετικῶν φρόνημα. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν νά. καὶ νγ'. ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΙΕ'.

Περὶ τῶν διαφερόντων τῶ κυριακῶ, ὅσα, ἐπισκόπου μὴ ὄντος, πρεσβύτεροι ἐπώλησαν, ἀνακαλεῖσθαι τὸ κυριακόν. Ἐν δὲ τῇ κρίσει τοῦ ἐπισκόπου εἶναι, εἴ περ προσήκει ἀπολαβεῖν τὴν τιμὴν, εἴτε καὶ μὴ, διὰ τὸ πολλάκις τὴν εἴσοδον τῶν πεπραμένων ἀποδεδώκεναι αὐτοῖς τούτοις πλείονα τὴν τιμὴν.

Ἑρμηνεία.

Ἄνίσως οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοὶ (ἀπὸ γὰρ τοῦ μεγαλητέρου βαθμοῦ, καὶ τοὺς κατωτέρους, ἐφανέρωσεν ὁ παρῶν κανὼν) διὰ τινε χρεῖαν ἐπώλησαν πράγματα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐπισκοπῆς, χωρὶς τὴν ἀδειαν καὶ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου, ἢ μὴ παρόντος, ἢ τελευτήσαντος, ἢ ἐκκλησίας, ἢ τοῦ ἐπίσκοπος τὰ λαμβάνει πάλιν ὀπίσω ἀπὸ τοὺς ἀγοράσαντας. Εἰς τὴν διάκρισιν δὲ τοῦ ἐπισκόπου στέκεται, ἢ νὰ δώσῃ ὀπίσω τὴν τιμὴν τῶν πραγμάτων εἰς τοὺς ἀγοραστὰς, ἢ νὰ μὴ τὴν δώσῃ, καθ' ὅτι πολλάκις φοραῖς μὲ τὸ νὰ ἦναι καρποφόρα τὰ πράγματα αὐτὰ, ἢμποροῦν νὰ εὐγάλουσιν οἱ ἀγοράσαντες ἀπὸ τὴν εἰσοδίαν τῶν περισσότερον ἀπὸ τὴν τιμὴν ὁποῦ ἔδωκαν καὶ τὰ ἀγόρασαν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τὴν λάβουν δύο φοραῖς. Ὅρα καὶ τὸν λη. ἀποστολικόν. Διὰ τί δὲ λέγεται ἡ ἐκκλησία κυριακόν, εἶπομεν κατὰ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ οδ'. τῆς ς'.

ΚΑΝΩΝ ΙΓ'.

Περὶ τῶν ἀλογευσάμενων, ἢ καὶ ἀλογευομένων, ὅσοι πρὶν εἰκοσαετείς γενέσθαι ἤμαρτον, πέντε καὶ δεκά ἔτεσιν ὑποπεσόντες, κοινωνίας τυγχανέτωσαν τῆς εἰς τὰς προσευχάς, εἴτα, ἐν τῇ κοινωνίᾳ διατελέσαντες ἔτη πέντε, τότε καὶ τῆς προσφορᾶς ἐφαπτέσθωσαν. Ἐξεταζέσθω δὲ αὐτῶν καὶ ὁ ἐν τῇ ὑποπτώσει βίος, καὶ οὕτω τυγχανέτωσαν τῆς φιλανθρωπίας. Εἰ δὲ τινες κατακόρως ἐν τοῖς ἀμαρτήμασι γεγόνασιν, τὴν μακρὰν ἐχέτωσαν ὑπόπτωσιν. Ὅσοι δὲ ὑπερβάντες τὴν ἡλικίαν ταύτην, καὶ γυναῖκας ἔχοντες περιπεπτώκασι τῶ ἀμαρτήματι, πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτεσιν ὑποπεσόντες, κοινωνίας τυγχανέτωσαν τῆς εἰς τὰς προσευχάς· εἴτα, ἐκτελέσαντες πέντε ἔτη ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν εὐχῶν, τυγχανέτωσαν τῆς προσφορᾶς. Εἰ δὲ τινες καὶ γυναῖκας ἔχοντες, καὶ ὑπερβάντες τὸν πεντηκονταετῆ χρόνον ἤμαρτον, ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ τοῦ βίου τυγχανέτωσαν τῆς κοινωνίας.

Ἑρμηνεία.

Ὅσοι ἔπεσαν, ἢ πίπτουν εἰς ἀμαρτίαν μὲ τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ ἔπραξαν τὴν λεγομένην κτηνοβατίαν, προστάζει ὁ παρῶν κανὼν νὰ μὴ κανονίζονται ὅλοι παρόμοια, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ὁποῦ ἤμαρτον μὲ αὐτὰ μερικαῖς φοραῖς, πρὸ τοῦ νὰ γένουν εἴκοσι χρόνων, καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν γυναῖκας, οὗτοι δεκαπέντε χρόνους νὰ κάμουν εἰς τὸν τόπον τῶν ὑποπιπτόντων, καὶ πέντε χρόνους νὰ στέκωνται μαζῇ μὲ τοὺς πιστοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συμπροσευχόμενοι, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ μεταλαμβάνουσι. Πρέπει δὲ νὰ ἐξετάζεται καὶ ἡ ἐν τῇ μετανοίᾳ ζωὴ αὐτῶν, καὶ εἰ μὲν μὲ θερμότητα μετανοοῦν, νὰ κανονίζονται συγκαταβατικώτερα, εἰ δὲ ἀμελῶς, νὰ μὴ λαμβάνουσι κάμμιν συγκατάβασιν. Ἐὰν δὲ οὗτοι πολλόταταις φοραῖς καὶ μὲ ὑπερβολὴν ἔπεσαν εἰς τὴν ἄλογον ταύτην ἀμαρτίαν τῆς κτηνοβατίας, ὡς κάμνουν εἰς τοὺς ὑποπίπτοντας χρόνον μακρὸν (1). Καὶ οὗτοι μὲν ἔτσι συγκαταβατικὰ νὰ κανονίζονται, καὶ διὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν τῶν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἀνάπτει ἡ τῆς ἐπιθυμίας φλόξ, καὶ διὰ τὴν ἀφροσύνην αὐτῶν. Ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ, καὶ ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι χρόνους τῆς ἡλικίας ὄντες, καὶ γυναῖκας ἔχοντες, εἰς τὸ μικρὸν αὐτὸ ἀμάρτημα ἔπεσαν, εἰκοσιπέντε χρόνους μὲν ὡς ὑποπίπτουν, καὶ πέντε χρό-

(1) Μακρὸν χρόνον ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ Κανὼν τὸν εἰκοστὸν χρόνον, καὶ κατὰ τὸν Ζωναρᾶν, καὶ κατὰ τὰ ἀκόλουθα λόγια τοῦ Κανόνος. Σημειοῦμεν δὲ ἐνταῦθα, ὅτι μαζῇ μὲ τὴν κτηνοβατίαν συναριθμεῖται καὶ ἡ κτηνοβατία, εἴτε εἰς ἀρσενικά γένη αὐτῆ, εἴτε εἰς θηλυκά. Δὲν ἢμπορῶ νὰ σιωπήσω τὸν φρόνιμον τρόπον ὁποῦ ἡμεταχειρίσθη ἕνας γνωστικὸς Πνευματικὸς, διὰ νὰ διορθώσῃ ἕνα ἀναίσθητον ἀμαρτωλὸν, ὁποῦ ἐπιπτεν εἰς ἀμαρτίαν μὲ μίαν δάμαλιν. Πρῶτον τοῦ εἶπεν· Ἐσὺ, ἀμαρτωλὲ, ἀπέκτησες μίαν καινούριαν συγγένειαν μὲ τὴν δάμαλιν, καὶ κατεστάθης καὶ σὺ ὁμοιος μὲ αὐτὴν ἄλογος καὶ κτηνώδης. Λοιπὸν ἕως μηνὸς διάστημα πήγγαινε κάθε βράδυ καὶ κλείου μέσα εἰς τὸν σταυλὸν σου, καὶ ἐκεῖ μέσα πίπτωντας κατὰ γῆς πρηγῆς, ὡσάν τὰ ζῶα, βάνε ἐπάνω εἰς τὴν ράχην σου τὸ σαμάρι τοῦ γαϊδάρου σου, καὶ ἔτσι,

μὲ τέτοιον σχῆμα, ζήτει μετὰ δακρύων συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν φοβερὰν ἀμαρτίαν σου. Ὅθεν τούτω κάμνωντας ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος, καὶ ἐλθὼν εἰς αἴσθησιν τῆς μεγάλης κακίας του, ἐδιωρθώθη καὶ ἔλαβεν εἰς τὴν ζωὴν του μεταβολὴν, ἐκεῖ ὁποῦ πρότερον διὰ τὴν συγκατάβασιν, ὁποῦ τοῦ ἔκαμνον οἱ προτερινοὶ πνευματικοὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὸν διορθώσουν (Σελ. 234 τοῦ, Πνευματικὸς διδάσκ.). Μελέτιος δὲ ὁ Ὁμολογητὴς ἐν τῶ κατ' αὐτὸν Ἀλφαβηταλφαβητῶ βαθμίδ. ρε'. λέγει ὅτι εἶναι ἡ κτηνοβατία τετραπλῆ. Καὶ ἴσως ἐννοεῖ τὴν παρὰ τῶν ἀνδρῶν εἰς θηλυκά καὶ ἀρρενικά κτήνη γενομένην, καὶ ἀντιστρόφως τὴν εἰς ἀνδρας καὶ γυναῖκας παρὰ τῶν ἀρρενικῶν κτηνῶν γενομένην. Πόσους δὲ χρόνους κανονίζεται ἡ κτηνοβατία; ὄρα εἰς τοὺς Κανόνας τοῦ Νηστευτοῦ, τοὺς προστεθέντας ἐκ τοῦ αὐτοῦ Κανονικοῦ.

νους δὲ ἄς συμπροσεύχωνται μὲ τῶς πιστοῦς, καὶ οὕτω μετὰ τοὺς τριάκοντα χρόνους αὐτοὺς ἄς μεταλαμβάνουν. Ἐκεῖνοι δὲ ὅπου ὑπὲρ τοὺς πενήκοντα χρόνους ὄντες, καὶ γυναῖκας ἔχοντες, εἰς κτηνοβατίαν ἔπεσαν, μόνον εἰς τὸν θάνατόν τοὺς ἄς μεταλαμβάνουν, καὶ ὄχι ἄλλην φοράν. Οὐδεμίαν γὰρ αἰτίαν ἔχουσιν οὗτοι νὰ προφασισθοῦν ὡς οἱ ἀνωτέρω, οὔτε τὸ νεαρόν τῆς ἡλικίας, οὔτε τὸ ἀστήρικτον τοῦ φρονήματος.

Συμφωνία.

Ἄ'Ο δὲ δ'. τοῦ Νύσσης δεκαενέα χρόνους κανονίζει τοὺς ζωοφθορίαν ποιήσαντας καὶ μοιχείαν ταύτην ὀνομάζει τῆς φύσεως, «ἐπειδὴ εἰς τὸ ξένον καὶ παρὰ φύσιν ἡ ἀδικία γίνεται». Ὁ δὲ μέγας Βασιλεῖος, ἐν μὲν τῷ ζ'. κανόνι εἰς τὸ ἐπιτίμιον τῶν ἀρρενοφθόρων, καὶ φονέων, καὶ μοιχῶν ὑποβάλλει τοὺς ζωοφθόρους, ἐν δὲ τῷ ξγ'. εἰς τὸ τῶν μοιχῶν μόνον, δηλαδὴ εἰς χρόνους ἰε'. Κατὰ δὲ τὸν ιζ'. τῆς αὐτῆς συνόδου, οἱ κτηνοβάται πρέπει μὲ τοὺς χειμαζομένους νὰ προσεύχωνται. Ὁ δὲ Θεὸς προστάζει νὰ θανατώνωνται καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ὅπου πέσουν εἰς ἀμαρτίαν μὲ ζῶα, καὶ μαζῇ μὲ αὐτοὺς νὰ θανατώνωνται καὶ τὰ ζῶα. «καὶ ἄς ἂν δῶ κοιτασίαν αὐτοῦ ἐν τετράποδι, θανάτῳ θανατούσθω, καὶ τὸ τετράπουν ἀποκτενεῖτε. Καὶ γυνή, ἣτις προσελεύσεται πρὸς πᾶν κτήνος βιβασθῆναι αὐτὴν ὑπ' αὐτοῦ, ἀποκτενεῖτε τὴν γυναῖκα καὶ τὸ κτήνος» (Λευϊτικ. κ'. ις'). Τὸ δὲ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικ. τίτλ. 37 προστάζει ὅτι «τῶν ἀλογευομένων, ἧτοι τῶν κτηνοβατῶν, νὰ κόπτεται ὁ καυλός.»

ΚΑΝΩΝ ΙΖ'.

Τοὺς ἀλογευσάμενους, καὶ λεπρούς ὄντας, ἧτοι λεπρώσαντας, τούτους προσέταξεν ἡ ἁγία σύνοδος, εἰς τοὺς χειμαζομένους εὐχεσθαι.

Ἑρμηνεία.

Καθὼς ὁ Μωυσῆς ἀκαθάρτους ὀνομάζει τοὺς λεπρούς, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ παρὼν κανὼν τοὺς κτηνοβάτας καὶ ζωοφθόρους λεπρούς ὀνομάζει, ἧτοι ἀκαθάρτους καὶ λεπρώσαντας, ἧτοι μολύναντας καὶ τὰ ζῶα αὐτά. Τούτους δὲ διορίζει νὰ συμπροσεύχωνται μαζὺ μὲ τοὺς χειμαζομένους, ἧτοι τοὺς δαιμονῶντας (1). Ὅρα καὶ τὸν ἀνωτέρω ις'. τῆς αὐτῆς ταύτης συνόδου.

ΚΑΝΩΝ ΙΗ'.

Εἰ κινεσ ἐπίσκοποι καταστάντες, καὶ μὴ δεχθέντες ὑπὸ τῆς παροικίας ἐκείνης, εἰς ἣν ὀνομάσθησαν, ἐτέραις βούλονται παροικίαις ἐπιέναι, καὶ βιάζεσθαι τοὺς καθεστῶτας, καὶ στάσεις κινεῖν κατ' αὐτῶν, τούτους ἀφορίζεσθαι. Ἐὰν μέντοι βούλονται εἰς τὸ πρεσβυτέριον καθέζεσθαι, ἐνθα ἦσαν πρότερον πρεσβύτεροι, μὴ ἀποβάλλεσθαι αὐτοὺς τῆς τιμῆς. Ἐὰν δὲ διαστασιάζωσι πρὸς τοὺς καθεστῶτας ἐκεῖ ἐπισκόπους, ἀφαιρεῖσθαι αὐτοὺς καὶ τὴν τιμὴν τοῦ πρεσβυτερίου, καὶ γίνεσθαι αὐτοὺς ἐκκληρύκτους.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρὼν κανὼν ὅτι, ἀνίσως τινὲς ἀρχιερεῖς, ἀφ' οὗ ἐχειροτονήθησαν, δὲν ἐδέχθησαν ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῶν, ἀλλὰ ὑπάγουν εἰς ἄλλας ἐπαρχίας, καὶ βιάζουσι τοὺς ἐκεῖσε χειροτονημένους, καὶ παραχρᾶς προξενούσιν, οὗτοι, λέγω, νὰ ἀφορίζωνται καὶ νὰ μὴ ἔχωσι τὴν τοῦ ἐπισκόπου τιμὴν, ἀλλὰ εἰς θέλουν, ἄς ἔχουν μόνον

(1) Σημειῶσαι ὅτι δαιμονῶντας τοὺς χειμαζομένους ἐξηγήσαμεν, ἀκολουθήσαντες καὶ ἄλλων πολλῶν τὴν περὶ τούτου γνώμη, μάλιστα δὲ τὸν θεῖον Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην. Οὗτος γὰρ ἐν τῷ γ'. κεφ. περὶ ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας εἰς τρεῖς τάξεις διαιρεῖ τοὺς ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ἐξερχομένους ἐν τῇ θεῷ λειτουργία. Εἰς μετανοοῦντας, ἐνεργουμένους ὑπὸ πνευμάτων, (τούτους δηλ. τοὺς χειμαζομένους) καὶ εἰς κατηχομένους. Ἀλλὰ καὶ αἱ Ἀποστολικαὶ διαταγαὶ βιβλ. ἡ'. κεφ. ς'. λέγουσιν «εὐξασθε οἱ ἐνεργούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων. Ἐκτενῶς πάντες ὑπὲρ αὐτῶν δεηθῶμεν.» Τούτους δὲ ὅπου ὀνομάζουσι ἐνεργουμένους ἐδῶ, εἰς τὰ ἀκόλουθα κεφ. λδ'. καὶ λζ'. (αὐτόθι) χειμαζομένους ὀνομάζουσι. «Προσφωνῆσει ὁ Διάκονος ὑπὲρ τῶν κατηχομένων καὶ χειμαζομένων, καὶ τῶν φωτιζομένων, καὶ τῶν ἐν μετανοίᾳ». Δαιμονῶντας δὲ τοὺς χειμαζομένους καὶ ὁ Ἀρμενόπουλος ἠρμήνευσεν ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν Καν. ἐπιγραφῆ ς'. τίτλ. ζ'. καὶ ὁ Ἀργέντης σελ. 259. Εἰ δὲ καὶ ὁ Βαλσαμῶν καὶ ὁ Ζωναρᾶς δὲν θέλουσι νὰ ᾖναι οἱ χειμαζόμενοι δαιμονιζόμενοι, καθ' ὅτι οἱ κάποτε δαιμονιζόμενοι συγχωροῦνται καὶ νὰ μεταλαμβάνουν τὰ Μυστήρια κατὰ τὸν γ'. Τιμοθέου· ὅθεν καὶ οἱ μετὰ τούτων προσευχόμενοι κτηνοβάται ἔχουν καὶ ἐκεῖνοι νὰ μεταλαμβάνουν ὡς αὐτοί, ὅπερ ὁ ἀνωτέρω Κανὼν τῆς παροφῆς Συνόδου οὐ βούλεται, ἀποκρινόμεθα, ὅτι εἰ καὶ μετὰ τῶν δαιμονιζομένων οἱ κτηνοβάται προσεύχονται, ὅμως δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μεταλαμβάνουν καὶ οὗτοι, ὡσπερ ἐκεῖνοι, ἐπειδὴ καὶ οἱ συμπροσευχόμενοι καὶ συνεστῶτες μὲ τοὺς πιστοὺς δὲν μεταλαμβάνουν, ὡσπερ ἐκεῖνοι, τὰ Μυστήρια, κατὰ τοὺς Κανόνας, ἕως νὰ τελειώσῃ ὁ διωρισμένος εἰς αὐτοὺς καιρὸς τῆς συστάσεως. Τόπος δὲ, εἰς τὸν ὅποιον ἐστέκοντο οἱ χειμαζόμενοι φαίνεται νὰ ᾖτον ὁ τῆς Ἐκκλησίας νάρθηξ, καὶ ὅρα τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ ἐν τῷ τέλει. Ἐκεῖνο δὲ ὅπου λέγει ὁ Ἀργέντης, ὅτι μὲ τοὺς χειμαζομένους ἐστέκοντο οἱ θυσιάσαντες ἐκουσίως εἰς τὰ εἰδῶλα, καὶ οἱ ἐνεχόμενοι εἰς μαγείας καὶ φαρμακείας, καὶ ἀμαρτίας φανεράς, ἀναπόδεικτόν ἐστιν, ὡς οὐδαμοῦ τῶν Κανῶν τῶν περὶ τοιούτων ἀμαρτημάτων διοριζόντων εὐρισκόμενον.

μενοι, καθ' ὅτι οἱ κάποτε δαιμονιζόμενοι συγχωροῦνται καὶ νὰ μεταλαμβάνουν τὰ Μυστήρια κατὰ τὸν γ'. Τιμοθέου· ὅθεν καὶ οἱ μετὰ τούτων προσευχόμενοι κτηνοβάται ἔχουν καὶ ἐκεῖνοι νὰ μεταλαμβάνουν ὡς αὐτοί, ὅπερ ὁ ἀνωτέρω Κανὼν τῆς παροφῆς Συνόδου οὐ βούλεται, ἀποκρινόμεθα, ὅτι εἰ καὶ μετὰ τῶν δαιμονιζομένων οἱ κτηνοβάται προσεύχονται, ὅμως δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μεταλαμβάνουν καὶ οὗτοι, ὡσπερ ἐκεῖνοι, ἐπειδὴ καὶ οἱ συμπροσευχόμενοι καὶ συνεστῶτες μὲ τοὺς πιστοὺς δὲν μεταλαμβάνουν, ὡσπερ ἐκεῖνοι, τὰ Μυστήρια, κατὰ τοὺς Κανόνας, ἕως νὰ τελειώσῃ ὁ διωρισμένος εἰς αὐτοὺς καιρὸς τῆς συστάσεως. Τόπος δὲ, εἰς τὸν ὅποιον ἐστέκοντο οἱ χειμαζόμενοι φαίνεται νὰ ᾖτον ὁ τῆς Ἐκκλησίας νάρθηξ, καὶ ὅρα τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ ἐν τῷ τέλει. Ἐκεῖνο δὲ ὅπου λέγει ὁ Ἀργέντης, ὅτι μὲ τοὺς χειμαζομένους ἐστέκοντο οἱ θυσιάσαντες ἐκουσίως εἰς τὰ εἰδῶλα, καὶ οἱ ἐνεχόμενοι εἰς μαγείας καὶ φαρμακείας, καὶ ἀμαρτίας φανεράς, ἀναπόδεικτόν ἐστιν, ὡς οὐδαμοῦ τῶν Κανῶν τῶν περὶ τοιούτων ἀμαρτημάτων διοριζόντων εὐρισκόμενον.

νην τὴν τῶν πρεσβυτέρων καθέδραν καὶ τιμὴν (1). Ὅχι καὶ πάλιν δὲν εἰρηνεύουν, ἀλλὰ προξενουσι σκάνδαλα καὶ μάχας πρὸς τοὺς ἐκεῖσε ἐπισκόπους, νὰ χάνουσι καὶ τὴν τῶν πρεσβυτέρων ταύτην τιμὴν, καὶ παντελῶς ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν νὰ ἀποδιώκωνται. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν λέ. καὶ λς'. ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΙΘ'.

Ὅσοι παρθενίαν ἐπαγγελόμενοι, ἀθετοῦσι τὴν ἐπαγγελίαν, τὸν τῶν διγάμων ὄρον ἐκπληροῦτως. Τὰς μέντοι συνεργομένας παρθένοὺς τισὶν ὡς ἀδελφὰς (2), ἐκωλύσαμεν.

Ἑρμηνεία.

Οἱ μὲν τὸν παρόντα κανόνα ἐρμηνεύοντες, ὁ, τε Βαλσαμῶν καὶ Βλάσταρις, λέγουσιν, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ὑποσχέθωσι παρθενίαν, ἤτοι μοναδικὴν πολιτείαν πρὸς τὸν Θεόν, πρὸ τῆς ἀποκάρσεως καὶ τῆς τῶν ἱματίων ἀμφιάσεως, δύνανται ἐνόμως λαβεῖν γυναῖκα, πληρόντες τὸν κανόνα τῶν διγάμων· διότι, λέγουσι, πῶς ἡ καλογερικὴ δὲν βεβαιούται τάχα μὲ τὰ λόγια, ἀλλὰ μὲ τὴν κουράν καὶ τὰ καλογερικὰ ἱμάτια συνίσταται καὶ κυροῦται. Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος εἰς τὴν ἰθ'. αὐτοῦ κανόνα, τὸν παρόντα ἀναφέρων κανόνα, λέγει, ὅτι οἱ τοιοῦτοι δὲν ὑπανδρεύονται, ἀλλὰ πορνεύουσι, καὶ προστάζει νὰ μὴ δέχωνται εἰς κοινωνίαν, ἕως οὗ νὰ χωρισθῶσιν ἀπὸ αὐτὸν τὸν κατὰ τοὺς ἐρμηνευτὰς μὲν νόμιμον γάμον, κατὰ δὲ τὸν μέγαν Βασίλειον μεγαλύτερον ἀμαρτήματα ὄντα ἀπὸ τὴν πορνείαν. Διότι λέγει κανόνι ς' «αἱ πορνεῖαι τῶν κολογήρων εἰς γάμον δὲν λογίζονται.» Ὁ δὲ ις'. τῆς δ'. ἐκεῖνοι (λέγει) ὁποῦ ἀφιέρωσαν τὸν ἑαυτὸν τοὺς εἰς τὸν Θεόν, δὲν δύνανται νὰ ὑπανδρευθοῦν. Εἰ δὲ εἴπωσιν, ὅτι ἡ ἐπαγγελία τῶν λόγων δὲν δίδει τόσον δεσμὸν καὶ βάρος εἰς τοὺς ὑποσχθέντας, ὡς ἀκούσουν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ὁποῦ λέγει εἰς τὸ πάθος τοῦ Κυρίου «Ὅσα τάζομεν εἰς τὸν Θεόν, δὲν εἶναι πλέον ἐδικὰ μας, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἂν πάρωμεν αὐτὰ, δὲν ἐπήραμεν τὰ ἐδικὰ μας, ἀλλὰ τὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ εἴμεθα ἱερόσυλοι.» Ἐπειδὴ ἡ ἐπαγγελία δὲν στέκει μόνον εἰς χρήματα, ἀλλὰ καὶ εἰς λόγια, καὶ εἰς προαίρεσιν. Οὕτω καὶ ἡ μοναδικὴ πολιτεία δὲν στέκει εἰς τὴν κουράν καὶ εἰς τὰ ἱμάτια, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ λόγια, καὶ εἰς τὴν πρὸς Θεὸν ἐπαγγελίαν. Ὅσοι λοιπὸν ἐπαγγέλλονται τι ἀγαθὸν εἰς τὸν Θεόν, εἶναι χρεῖσται νὰ τὸ πληρώσουν· ὡσὰν νὰ εἴπομεν, ὁ παρθένος τὴν παρθενίαν, ὁ ἐγκρατὴς τὴν ἐγκράτειαν, καὶ ὁ ἐν γάμῳ τὴν σωφροσύνην, διὰ νὰ μὴ παιδευθῶσιν ὡσὰν τὸν Ἀνανίαν καὶ τὴν Σάφειραν. Καὶ ὅχι μόνον ἐκείνην ὁποῦ ἔκαμαν ἐνώπιον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἐκείνην ὁποῦ ἔκαμαν καὶ κατ' ἰδίαν μοναχοὶ τοὺς· διότι λέγει ὁ Θεὸς Βασίλειος (λόγῳ περὶ πλεονεξίας)· «Σὺ δμιλεῖς κρυφίως μὲ τὸν ἑαυτὸν σου, τὰ λόγια σου ὁμοῦ ἀκούονται εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ εἶναι καλλιώτερος μάρτυς ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ Θεός, ὁποῦ βλέπει εἰς τὰς καρδίας, παρὰ οἱ ἀνθρώποι ὁποῦ βλέπουν τὰ ἔξω μόνον (3).» Διὰ τὴν συμβιβάζωμεν λοιπὸν τὸν παρόντα κανόνα μὲ τὸν κανόνα τοῦ ἁγίου, εἶναι καλλίτερον καὶ ἀκριβέστερον νὰ τὸν ἐννοήσωμεν οὕτως· ὅτι ἔσοι ὑπεσχέθησαν παρθενίαν, ἤτοι μοναδικὴν πολιτείαν, καὶ πρὶν νὰ καλογρευθῶσιν ὑπανδρεύθησαν, αὐτοὶ, ἀφ' οὗ χωρισθῶσι τοῦ παρανόμου τούτου γάμου καὶ τῆς πορνείας κατὰ τὸν ς'. καὶ ἰθ'. τοῦ Βασιλείου νὰ κανονίζωνται τότε ὡς δίγαμοι, ἤτοι ἕνα χρόνον κατὰ τὸν ἰθ'. Βασιλείου, νὰ μὴ κοινωνήσουν (4). Πρὸς τούτοις ἐμποδίζει ὁ κανὼν τὸ νὰ συγκατοικοῦν μὲ ἀνδρας τινὰς αἱ γυναῖκες ὁποῦ ὑπεσχέθησαν νὰ παρνεύουν, ὀνομάζουσαι τάχα τὸν ἑαυτὸν τῶν ἀδελφὰς τῶν συγκατοικούντων, ἢ καὶ ἀδελφοὺς ὀνομάζουσαι αὐτοὺς, ἵνα μὲ τὸ ὄνομα τάχα αὐτὸ ἀσηκώσουν κάθε ἄτοπον κατ' αὐτῶν ὑποψίαν (5), περὶ οὗ ὄρα τὸν γ'. τῆς α'.

(1) Ὁ δὲ Βαλσαμῶν λέγει ὅτι οἱ μὴ δεχθέντες οὗτοι Ἐπίσκοποι νὰ ἔχουν τὴν τιμὴν τοῦ Πρεσβυτέρου, εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὁποῦ ἦσαν Πρεσβύτεροι πρότερον, ὅπερ νόημα συμφωνότερον εἶναι μὲ τὸ κείμενον τοῦ Κανόνος.

(2) Ἐν ἄλλοις, ὡς ἀδελφοῖς.

(3) Ὅτι δὲ πρέπει νὰ μὴ παραβαίη τινὰς τὰς ὑποσχέσεις ὁποῦ κάμη πρὸς τὸν Θεόν, πλατύτερον λέγομεν ἐν τῇ ὑποσημειώσει τοῦ κη'. τοῦ Βασιλείου.

(4) Οὕτως ἐξηγήσαμεν τὸν Κανόνα, ἀκολουθήσαντες εἰς τὴν γνώμην Βαλσαμῶνος καὶ Βλαστάριος, οἵτινες τὴν ἐπαγγελίαν ὁποῦ ἀναφέρει ὁ Κανὼν, ἀντὶ ἀπλῆς μόνης ὑποσχέσεως ἐνόησαν, καὶ οὐχὶ τελείου μοναχικοῦ σχήματος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ ἰθ'. αὐτοῦ Κανόνι ἐξηγεῖ, ὅτι ὁ Κανὼν οὗτος τῆς Συνόδου ἐρρήθη διὰ τὰς παρθένοὺς ἐκείνας, ὁποῦ ὅχι μόνον ὑποσχέθων καὶ ὁμολογήσουν νὰ παρνεύουν, ἀλλὰ καὶ δοκιμασθῶν εἰς πολὺν καιρὸν, καὶ συγκαταριθμηθῶν μὲ τὰς παρθένοὺς, ἀφ' οὗ πρῶτον παρακαλέσουν εἰς τὸ νὰ δεχθῶν παρ' αὐτῶν. Ταῦτὸν εἰπεῖν, ὅτι ἐρρήθη ὁ Κανὼν διὰ τὰς τελείας Καλογραίας καὶ Μοναχὰς. Τίς ἄλλος τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐξηγητὴς ἀξιώτερος;

Λοιπὸν, καθὼς διὰ τὰς τελείας Καλογραίας (αἵτινες καὶ τὰ μέλανα ἱμάτια τῶν Μοναχῶν ἐνεδύοντο, κατὰ τὸν μέ. τῆς ς'.) ἐρρήθη ὁ Κανὼν, καὶ ἐπιτιμᾶ ταύτας, κατὰ τὸν μέγαν τοῦτον Πατέρα, οὕτως ἐρρήθη καὶ διὰ τοὺς τελείους Μοναχοὺς, καὶ τοὺς ἐγκαταριθμηθέντας πραγματικῶς εἰς τὸ τάγμα τῶν Μοναχῶν, καὶ οὐχὶ διὰ τοὺς ὑποσχθέντας μόνον νὰ παρνεύουν, καὶ μὴ γενομένους Μοναχοὺς. Καὶ οὐχὶ τούτους, ἀλλὰ ἐκείνους ἐπιτιμᾶ, οὗτος μὲν πρῶτος καὶ συγκαταβατικῶς χρόνον ἕνα, ὁ δὲ Βασίλειος, ὡς μοιχοὺς, ἀφ' οὗ πρῶτον χωρισθῶν ἀπὸ τὸν παράνομον γάμον. Εἰπὼν γὰρ ὁ Κανὼν ἐπαγγελίαν παρθενίας, ὁμοῦ μὲ τὸ ὄνομα τῆς ἐπαγγελίας, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος συνεπτυγμένως περιέλαβε. Ἦν ἐπαγγελίαν δὲ τῶν τοιοῦτων καὶ ὁμολογίαν πρέπει νὰ τὴν νοήσωμεν ὅτι ἐγένετο τότε, κατὰ τὸ σιωπώμενον, ἐπειδὴ ἕως τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἀνδρῶν ὁμολογία εἰς τὴν παρθενίαν δὲν ἐγένετο, ἀλλὰ αὐτὸς πρῶτος εἶπε τοῦτο νὰ γίνεταί ἐν τῷ ιθ'. αὐτοῦ Κανόνι.

(5) Ἡ ἀδελφότης, τὴν ὁποῖαν ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Κανὼν, ἴσως νὰ ἐκλαμβάνεται ἀντὶ ἀπλῆς συγγενείας, καθ' ὅτι καὶ οἱ συγγενεῖς, ἀδελφοὶ ὀνομάζονται παρὰ τῇ θείᾳ Γραφῇ, κατὰ τὸ Βραγ-

ΚΑΝΩΝ Κ'.

Ἐάν τινος γυνή μοιχευθῆ ἢ μοιχεύσῃ τις, ἐν ἑπτὰ ἔτεσι δεῖ αὐτὸν τοῦ τελείου τυχεῖν, κατὰ τοὺς βαθμοὺς τοὺς προάγοντας.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν τὴν μοιχαλίδα γυναῖκα καὶ τὸν μοιχὸν εἰς ἑπτὰ χρόνους ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν Μυστηρίων. Οἱ χρόνοι δὲ οὗτοι νὰ οἰκονομοῦνται κατὰ τὰς προρρηθείσας τάξεις τῶν μετανοούντων, ἤτοι καθὼς ὁ οζ'. Βασιλεῖου διορίζει· ἕνα μὲν χρόνον νὰ προσκλαίουν· δύο ν' ἀκροῶνται· τρεῖς νὰ ὑποπίπτουν, καὶ κατὰ τὸν ἑβδομον χρόνον νὰ στέκωνται μὲ τοὺς πιστοὺς, καὶ ἔτσι νὰ μεταλαμβάνουν τὰ θεῖα Μυστήρια, ἐάν μετὰ δακρύων μετανοήσουν.

Συμφωνία.

«Τὸν μοιχὸν δ' μὲν δ' τοῦ Νύσσης εἰς ἑὶς χρόνους κανονίζει, ὁ δὲ Βασιλεῖος ἐν τῷ νη'. ἰ.ε., χρόνους δὲ δὲ Νη-στευτῆς τρεῖς, μετὰ καὶ ἄλλης ἰκανοποιήσεως, ξηροφαγίας τε καὶ μετανοιῶν ἐν τῷ ιγ'. αὐτοῦ Κανόνι» (1). Ὅρα τὸν πζ'. τῆς ς'. καὶ τὸν μῆ. Ἀποστολικὸν, καὶ τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΚΑ'.

Περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἐκπορνευουσῶν καὶ ἀναιρουσῶν τὰ γενόμενα, καὶ σπουδαζουσῶν φθόρια ποιεῖν, ὁ μὲν πρότερος ὅρος μέχρις ἐξόδου ἐκώλυσε, καὶ τούτῳ συντίθενται. Φιλανθρωπότερον δέ τι εὐρόν-τες, ὥρισamen δεκαετῆ χρόνον, κατὰ τοὺς βαθμοὺς τοὺς ὠρισμένους.

Ἑρμηνεία.

Ὅσαι γυναῖκες κρυφίως μὲν πορνεύσουν μὲ τινὰς καὶ συλλαμβάνουσι, θανατώνουσι δὲ τὰ ἔμβρυα μέσα εἰς τὴν κοιλίαν των, ἢ σηκόνουσι βάρη ὑπὲρ τὴν δύναμίν των, ἢ πίνουσι φάρμακά τινα φθαρτικὰ τῶν ἐμβρύων, αὗται, λέγω, ἀπὸ ἄλλον μὲν Κανόνα πρότερον ἀπὸ τὸν παρόντα, ἕως εἰς τὸν θάνατον αὐτῶν ἐμποδίζονται νὰ μὴ μεταλαμβάνουν, ἀπὸ δὲ τὸν παρόντα Κανόνα, τὸν ὁποῖον συγκαταβατικώτερον ἐδιώρισαν οἱ τῆς παρούσης Συνόδου Πατέρες, εἰς δέκα χρόνους κανονίζονται νὰ μὴ μεταλάβουν, ὁ καὶ ὁ θ'. τοῦ Βασιλεῖου ἐδιώρισεν. Οἱ δὲ χρόνοι οὗτοι νὰ οἰκονομοῦνται οὕτω, κατὰ τὸν Ζωναρᾶν καὶ τὸν ἀνώνυμον ἑρμηνευτὴν. Δύο μὲν χρόνους νὰ προσκλαίουν· τρεῖς νὰ ἀκροῶνται· τέσσαρας νὰ ὑποπίπτουν· ἕνα νὰ στέκωνται μὲ τοὺς πιστοὺς, καὶ οὕτω νὰ μεταλαμβάνουν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ζα'. τῆς ς'. τὸν ξς'. Ἀποστολικὸν, καὶ τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΚΒ'.

Περὶ ἐκουσίων φόνων, ὑποπιπτέτωσαν μὲν, τοῦ δὲ τελείου ἐν τῷ τέλει τοῦ βίου καταξιούσθωσαν.

Ἑρμηνεία.

Ὁ μὲν παρῶν Κανὼν κανονίζει τοὺς θεληματικῶς φονεύσαντας νὰ ὑποπίπτουν μὲν εἰς ὄλην των τὴν ζωὴν, νὰ μεταλαμβάνουν δὲ μόνον εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς των.

Συμφωνία.

Ὁ δὲ μέγας Βασιλεῖος Καν. νς'. εἰς εἴκοσι χρόνους αὐτοὺς κανονίζει, καὶ ἀνάγνωθι εἰς τὸν ξς'. Ἀποστολ.

ΚΑΝΩΝ ΚΓ'.

Περὶ ἀκουσίων φόνων, ὁ μὲν πρότερος ὅρος ἐν ἑπταετία κελεύει τοῦ τελείου μετασχεῖν κατὰ τοὺς ὠρισμένους βαθμοὺς, ὁ δὲ δεύτερος, τὸν πενταετῆ χρόνον πληρώσει.

γελικὸν ἐκεῖνο· «Ἐιστήκεισαν παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἤτοι συγγενεῖς, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Θεοφύλακτος.

νείαν, κατὰ τὸν δ'. τοῦ Νύσσης, εἰς ἑπτὰ χρόνους ἐκανόνισαν οἱ Πατέρες οὗτοι, φανερὸν ἐντεῦθεν γίνεται, ὅτι τὴν πορνείαν κανονίζουσι εἰς τέσσαρας χρόνους, τὸ ἡμισυ δηλ. καὶ ὀλίγον πρὸς, τῆς μοιχείας, καὶ ὅρα τὸν κβ'. τοῦ μεγάλου Βασιλεῖου.

(1) Εἰ δὲ τὴν μοιχείαν, διπλὴν οὖσαν ἀμαρτίαν ἀπὸ τὴν πορ-

Ἑρμηνεία.

Τοὺς δὲ στατικῶς φονεύσαντας, διαφόρως ἐκανόνισαν οἱ πρὸ τῆς Συνόδου ταύτης διορισθέντες δύο Κανόνες περὶ αὐτῶν. Ὁ μὲν γὰρ παλαιότερος εἰς ἑπτὰ χρόνους κανονίζει τούτους (ἕνα μὲν εἰς τὸ νὰ προσκλαίουν, δύο δὲ εἰς τὸ νὰ ἀκροῶνται, τρεῖς εἰς τὸ νὰ ὑποπίπτουν, ἐν τῷ ἑβδόμῳ νὰ στέκωνται μὲ τοὺς πιστοὺς, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ μεταλαμβάνουν) ὁ δὲ μεταγενέστερος Κανὼν εἰς πέντε χρόνους αὐτοὺς κανονίζει (1), Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ νζ'. Κανὼνι εἰς δέκα χρόνους αὐτοὺς κανονίζει, Ὅρα καὶ τὸν ζς'. Ἀποστολικὸν, καὶ τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΚΔ'.

Οἱ καταμαντευόμενοι, καὶ ταῖς συνηθείαις τῶν ἐθνῶν ἐξακολουθοῦντες, ἢ εἰσάγοντές τινας εἰς τοὺς ἑαυτῶν οἴκους ἐπὶ ἀνευρέσει φαρμακειῶν, ἢ καὶ καθάρσει, ὑπὸ τὸν Κανὼνα πιπτέτωσαν τῆς πενταετίας κατὰ τοὺς βαθμοὺς τοὺς ὀρισμένους. Τρία ἔτη ὑποπτώσεως, καὶ δύο ἔτη εὐχῆς, χωρὶς προσφορᾶς.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν κανονίζει πέντε χρόνους νὰ μὴ μεταλάβουν, ἐκείνους τοὺς Χριστιανοὺς, ὅπου ὄχι μόνον μεταχειρίζονται αὐτοὶ μαντεύματα, καὶ ἀκολουθοῦν τὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐθνικῶν συνηθείας, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ἀκόμη ὅπου πηγαίνουν εἰς τοὺς μάντεις αὐτοὺς, καὶ τοὺς φέρουσι μέσα εἰς τὰ ὁσπήτιά των, ἢ διὰ νὰ τοὺς καθάρσουν ἀπὸ τὰς μαγείας ὅπου ἄλλοι τοὺς ἔκαμαν καὶ ἠσθένησαν τυχόν, ἢ ἄλλην ζημίαν ἔπαθον, ἢ διὰ νὰ τοὺς φανερῶσιν ποῦ εἶναι κεκρυμμένα τὰ τοιαῦτα μαγικά. Τοὺς δὲ πέντε χρόνους αὐτοὺς, οὕτως οἰκονομεῖ. Τρεῖς χρόνους μὲν νὰ ὑποπίπτουν, δύο δὲ νὰ στέκωνται μὲ τὸν πιστοὺς, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ μεταλαμβάνουν. Ὅρα καὶ τὸν ξα. τῆς ς'.

ΚΑΝΩΝ ΚΕ'.

Μνηστευσάμενός τις κόρην, προσεφθάρη τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς, ὡς καὶ ἐπιφορῆσαι αὐτήν, ἔγημε δὲ τὴν μνηστὴν μετὰ ταῦτα, ἢ δὲ φθαρεῖσα ἀπήγατο. Οἱ συνειδότες ἐκελεύσθησαν ἐν δεκαετία δεχθῆναι εἰς τοὺς συνεστῶτας, κατὰ τοὺς ὀρισμένους βαθμοὺς.

Ἑρμηνεία.

Ἄνισως καθ' ὑπόθεσιν, τινὰς ἀρραβωνιασθῆ μὲν παρθένον τινὰ, προτοῦ δὲ νὰ ὑπανδρευθῆ μὲ αὐτήν, ἐφθειρε τὴν ἀδελφὴν τῆς ἀρραβωνιαστικῆς του, ὥστε ὅπου καὶ τὴν ἐγγάστρωσε (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἐπιφορῆσαι) μετὰ ταῦτα δὲ ὑπανδρεύθη μὲν μὲ τὴν ἀρραβωνιαστικὴν του, ἢ δὲ φθαρεῖσα καὶ ἐγγαστρωθεῖσα ἀδελφῇ αὐτῆς τοῦτο ἰδοῦσα, καὶ ἀπελπισθεῖσα, ἐκρεμάσθη ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν τῆς λύπην ἕαν τοιοῦτο συμβεβηκὸς, λέγω, ἀκολουθήσῃ. Προστάζει ὁ παρῶν κανὼν, ὅτι ὅσοι ἤξευραν τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν καὶ ἐσιώπησαν, δέκα χρόνους νὰ κανονίζωνται, οἱ δὲ δέκα χρόνοι οὗτοι νὰ μοιράζωνται εἰς τοὺς τόπους τῶν μετανοούντων κατὰ τάξιν (2). Ὅρα ἐνταῦθα, ὅτι μαζὺ μὲ τοὺς ἀμαρτάνοντας συμπαιδεύονται καὶ ἐκεῖνοι ὅπου ἤξεύρουν τὴν ἀμαρτίαν καὶ δὲν τὴν φανερῶνουν διὰ νὰ ἐμποδισθῆ, ἀλλὰ τὴν κρύπτουσιν. Ὅσον γὰρ τὸ εἰς αὐτοὺς, καὶ αὐτοὶ ἔπραξαν τὴν ἀμαρτίαν

(1) Ὁ μεταγενέστερος καὶ δεύτερος περὶ τῶν ἀκουσίως φονευόντων Κανὼν, ἴσως εἶναι οὗτος ὁ κγ'. Κανὼν τῆς παρουσίας Συνόδου.

(2) Ἐν δὲ τῇ περὶ Βαπτίσματος ἐρωτήσει ὁ αὐτὸς μέγας Βασίλειος κατὰ τρεῖς τρόπους λέγει, ὅτι συγκοινωνεῖ τινὰς εἰς τὴν κακίαν τοῦ ἄλλου, ἢ κατὰ τὸ ἔργον, ὅταν μὲ τὸν αὐτὸν σκοπὸν συνεργῆ καὶ συμβοηθῆ αὐτὸν εἰς τὸ κακὸν, ἢ κατὰ τὴν γνώμην, ὅταν συγκατατεθῆ μὲ τὴν διάθεσιν καὶ τὸν τρόπον τοῦ ἀμαρτάνοντος καὶ συναρέσκειται εἰς αὐτήν. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλη τρίτη συγκοινωνία, τὴν ὁποῖαν οἱ μὲν πολλοὶ δὲν ἠξεύρουν, μαρτυρεῖ δὲ ὁμοίως ταύτην ἢ ἀκριβολογία τῆς θείας Γραφῆς. Αὕτη δὲ εἶναι, ὅταν τινὰς καὶ χωρὶς νὰ γένη συνεργὸς μὲ τὸ ἔργον, καὶ χωρὶς νὰ συγκατατεθῆ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀμαρτάνοντος, γνώρισῃ δὲ μόνον τὴν κακίαν τῆς γνώμης τοῦ ἀμαρτάνοντος καὶ ἐφησυχάσῃ, ἢ τοὶ σωπήσῃ, καὶ δὲν ἐλέγξῃ αὐτόν. Ὁ τρόπος δὲ οὗτος τῆς συγκοινωνίας δηλοῦται καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ «Ταῦτα ἐποίησας καὶ ἐσίγησας, ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι ἔσομαι σοὶ ὁμοίος» ἢ τοὶ συγκοινωνὸς τῆς κακίας σου. Διὸ ταῦ-

την τὴν ὑπόνοιαν ἀναιρῶν ὁ Θεὸς λέγει· «ἐλέγξω σε καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἀμαρτίας σου.» Ἀλλὰ δὴ καὶ ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπου λέγει ὁ Παῦλος ἐλέγχωντας τοὺς Κορινθίους διατὶ ἠσύχασαν, καὶ δὲν ἠλεγξαν τὸν πορνεύσαντα μὲ τὴν μητρειάν του «ἡμεῖς πεφυσισωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῆ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας κτλ.» (ἀ. Κορινθίους, κεφ. ε'. 2.) Διὸ καὶ ὁ Νηστευτῆς ἐν τῷ κέ. Κανὼνι αὐτοῦ λέγει, ὅτι ἡ Μοναχὴ ὅπου ἠξεύρει πῶς μολχεύονται, ἢ φθείρονται ἢ ἄλλαις συναδελφαῖς τῆς Καλογραφίας, καὶ δὲν τὸ φανερῶσιν εἰς τὴν προεστῶσαν, νὰ κανονίζεται παρόμοια, καθὼς καὶ αἱ πράττουσαι ταῦτα. Ἀλλὰ καὶ Ἡλίας ὁ Κρήτης Μητροπολίτης λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ δέχωνται οἱ Ἰερεῖς τὰς προσφορὰς ἐκείνου τοῦ πατρὸς, μὲ τοῦ ὁποῦ τὴν εἰδησιν πορνεύουσιν οἱ ὑπεξούσιοι υἱοὶ του· ἐπειδὴ, δυνάμενός αὐτὸς νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν καὶ νὰ τοὺς ὑπανδρεύσῃ νομίμως, ὅλον τὸ ἐναντίον τοὺς ἀφίνει νὰ ἀμαρτάνουν, καὶ ἀφορίζεται καὶ αὐτὸς ὁμοίως μὲ ἐκείνους (σελ. 337 τῆς Γιοῦρ Γραϊκορ.)

ταύτην, διατι δυνάμενοι νὰ ἐμποδίσουν καὶ τὸν ἀθέμιτον γάμον αὐτὸν τοῦ εἰς δύο ἀδελφὰς πορνεύσαντος, καὶ τὸν φόνον τῆς κρεμασθείσης, καὶ μὴ ἐμποδίσαντες, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶναι οἱ τὰ ἄτοπα ταῦτα ποιήσαντες, κατὰ τὸ παροιμιώδες ἐκεῖνο τὸ λέγον· «ὁ δυνάμενος κωλύσαι καὶ μὴ κωλύων, αὐτὸς ἐστὶν ὁ ποιῶν.» Δι' ὃ καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς ἐν τῷ ο.α. κανόνι δρίζει εἰς τὸ αὐτὸ ἐπιτίμιον νὰ ὑποβάλλεται τοῦ ἀμαρτήσαντος καὶ ἐκεῖνος, ὅπου γνωρίζει τὸ ἀμάρτημά του καὶ δὲν τὸ ὁμολογήσει ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τοὺς δυνάμενους νὰ τὸ ἐμποδίσουν· τί λέγω ὅτι εἰς τὸ αὐτὸ ἐπιτίμιον; καὶ εἰς μεγαλύτερον ἀκόμη. Ὁ γὰρ ο.η. κανὼν τοῦ Βασιλείου διορίζων ἑπτὰ χρόνους νὰ κανονίζεται ὁ δύο ἀδελφὰς λαβῶν εἰς γάμον κατὰ διαφόρους καιροὺς, ὁ παρῶν κανὼν τοὺς ἡξεύροντας τὸ ἀμάρτημα τοῦ φθείραντος τὰς δύο ταύτας ἀδελφὰς δέκα χρόνους κανονίζει. Α'. μὲν, διατι ὁ δύο ἀδελφὰς λαβῶν, ἀναγκάζεται ἀπὸ τὸν τῆς σαρκὸς ἔρωτα νὰ πέσῃ εἰς τὸν ἀθέμιτον γάμον, κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα, οἱ δὲ ἡξεύροντες τοῦτο καὶ μὴ ὁμολογήσαντες, τοιοῦτό τι αἴτιον δὲν ἔχουν ὅπου νὰ τοὺς ἀναγκάζῃ. Β'. δὲ, διατι ἐκεῖνος μὲν εἰς ἀθέμιτον μόνον γάμον πίπτει, λαμβάνων τὰς δύο ἀδελφὰς, ἐξαιτίας δὲ τούτων οὐ μόνον ὁ ἀθέμιτος γάμος ἠκολούθησεν, ἀλλὰ καὶ ἡ πορνεία, καὶ ὁ φόνος τῆς κρεμασθείσης. Ὁ δὲ Νικήτας Ἡρακλείας ἐν τῷ γ'. αὐτοῦ κανόνι λέγει, ὅτι, ἐὰν τις λάβῃ γυναῖκα μὲ τελείαν ἱερολογίαν (1), πρὸ τοῦ δὲ νὰ συνευρεθῇ μὲ αὐτήν, πορνεύῃ μὲ τὴν πενθεράν του, καὶ ἐγγαστρώσῃ αὐτήν, αὐτὸς μὲν πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἱερολογηθεῖσαν γυναῖκά του, ἀπὸ δὲ τὴν πενθεράν του νὰ μακρυνθῇ, ἵνα μὴ ἐκ τῆς θεωρίας αὐτῆς εἰς ἡδονὴν ἔλκεται. Τὸ ἴδιον τοῦτο λέγει καὶ ὁ Νηστευτῆς· ὁ δὲ τοιοῦτον ἀμάρτημα ποιήσας εἰς ἕξ χρόνους ἐμποδίζεται ἀπὸ τὰ θεῖα μυστήρια. Λαμβάνει καὶ ἄλλους διαφόρους κανόνας, περὶ ὧν ὄρα τὸν τοῦ Νηστευτοῦ ις'. κανόνα.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑ

ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Η ἁγία καὶ τοπικὴ Σύνοδος, ἡ συγκροτηθεῖσα ἐν Νεοκαισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας τῇ κειμένῃ ἐν Πόντῳ τῷ λεγομένῳ Πολεμωνιακῷ, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον καὶ Πλίνιον, ἐγένετο ἐν ἔτει 315, κατὰ τὸν Δοσίθεον καὶ τὸν Μίλιαν, ἦτοι τῷ αὐτῷ μὲν ἔτει κατὰ τὸν Δοσίθεον καὶ τοὺς ἄλλους μὲ τὸ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ, ὅχι δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ, ἀλλ' ὀλίγον ὕστερον ἀπὸ ἐκείνην· κατὰ δὲ τὸν Μίλιαν, ἕνα χρόνον ὕστερα ἀπὸ ἐκείνην. Συνήλθον δὲ εἰς αὐτήν, κατὰ τὸν Δοσίθεον (σελ. 876 τῆς Δωδεκαβίβλ.) Πατέρες εἰκοσιτρεῖς, τῶν ὁποίων ἕναρχος ἦτον ὁ Βιτάλλιος, οἵτινες τοὺς παρόντας ἰε. Κανόνας ἐξέδωκαν περὶ διαφόρων ὑποθέσεων (2), ἀναγκαίους ὄντας πρὸς τὴν τῆς Ἐκκλησίας εὐταξίαν καὶ κατάστασιν, οἵτινες ὠρισμένως μὲν ἐπικυροῦνται ἀπὸ τὸν β'. τῆς

(1) Ἐν δὲ τῇ βίβλ. Γιοῦρ Γραικορ. σελ. 310 οὕτω κεῖται. Κόρη τις ἀνελάβετο ἄνδρα, καὶ γέγονεν εὐχὴ μνηστείας καὶ ἱερολογία. Ὁ δὲ Βλαστάρις λέγει, ὅτι ἂν μὲν ἀρραβωνισθῇ μόνον τις, πρὸ τῆς τελείας δὲ ἱεροτελεστίας, τοῦ γάμου δηλ. καὶ στεφανώματος, τύχη νὰ πέσῃ μὲ τὴν πενθεράν του, ἢ ἄλλο συγγενὲς πρόσωπον τῆς ἀρραβωνιαστῆς του, ὁ γάμος ἐμποδίζεται καὶ δὲν τελειώνει, ἐπειδὴ παράνομον πρᾶγμα εἶναι νὰ γένη ἐν γνώσει τοιαύτη αἰμομιξία. Βί δὲ πέσῃ μὲ τὴν πενθεράν του ἀφ' οὗ εὐλογηθῇ τελείως καὶ στεφανωθῇ τὴν θυγατέρα τῆς, ὁ γάμος δὲν χωρίζεται, ἀλλὰ ἐπιτιμῶνται οἱ τὴν αἰμομιξίαν ταύτην ποιήσαντες. Οὕτως εὐρίσκεται ὀλόκληρον ἐν χειρογράφοις βιβλίοις τοῦ Βλαστάριος. Ἐλλιπῆ δὲ εὐρίσκονται ἐν σελ. 512 τῆς Γιοῦρ. Γραικορ. τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Βλαστάριος. Ὅθεν ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Βλαστάριος καὶ τοῦ Νηστευτοῦ συμπεραίνομεν, ὅτι καὶ ἡ τελεία εὐχὴς ἱερολογία, ὅπου λέγει ὁ Νικήτας Ἡρακλείας ἀνωτέρω, δὲν δηλοῖ μνηστείαν μόνην, ἀλλὰ εὐλόγησιν τελείαν τοῦ γάμου (καθὼς καὶ τὸ ἐν τύποις εὐρισκό-

μενον χωρίζει τὴν εὐχὴν τῆς μνηστείας ἀπὸ τὴν ἱερολογίαν) καὶ στεφάνωμα. Ὅθεν καὶ πρέπει νὰ χωρίζεται ὁ ἀρραβωνιασθεὶς καὶ πρὸ τοῦ τελείου γάμου περῶν μὲ τὴν πενθεράν του. διατι ἀγκαλὰ καὶ ἡ ἀληθοῦς μνηστείας εἰς τάξιν γάμου λογίζεται, δὲν εἶναι ὅμως κατὰ πάντα καὶ γάμος τέλειος, ἀλλ' ἐλάττων τοῦ γάμου. Ὅθεν καὶ ὁ ξθ'. τοῦ μεγάλου Βασιλείου θέλει νὰ ἀργίζεται καὶ νὰ μένη ἀπρόκοπος εἰς ἄλλον βαθμὸν ὁ Ἀναγνώστης, ὅπου πρὸ τοῦ τελείου γάμου σμίξῃ μὲ τὴν ἀρραβωνιαστὴν του· ἐπιτίμιον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔπρεπε νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν, ἂν ἔσμιγε μετὰ τὴν τελείαν ἱερολογίαν τοῦ γάμου. Ἀλλὰ καὶ Θεοδόσιος ὁ Πατριάρχης εἶπεν, ὅτι ἡ μνηστεία δὲν ἀρκεῖ ἀντὶ τοῦ τελείου γάμου (σελ. 232. τῆς Γιοῦρ. Γραικορωμ.). Καὶ τοῦτο δὲ ἐντεῦθεν συνάγομεν, ὅτι ἱερολογία οὐ μόνον ἐπὶ ἀρραβῶνος λέγεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς τελείας τοῦ γάμου εὐλογήσεως, καθὼς πύλλαχού ὁ Βαλσαμῶν εἰς τὰς πρὸς Μάρκον ἀποκρίσεις του, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τοῦτο βεβαιοῦσιν.

(2) Ὅθεν ἀπορῶ, διατι τόσον ὁ Δοσίθεος σελ. 976. τῆς Δω-

Οικουμενικῆς ς', ἀορίστως δὲ ἀπὸ τὸν α'. τῆς δ'. καὶ τὸν α'. τῆς ζ', καὶ διὰ τῆς ἐπικυρώσεως ταύτης, οἰκουμηνικὴν τρόπον τινὰ ἀναλαμβάνουσι δύναμιν.

ΟΙ ΙΕ'. ΚΑΝΟΝΕΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΟΙ

ΚΑΝΩΝ Α'.

Πρεσβύτερος ἐὰν γήμη, τῆς τάξεως αὐτὸν μετατίθεσθαι (1)· ἐὰν δὲ πορνεύσῃ ἢ μοιχεύσῃ, ἐξωθεῖσθαι αὐτὸν τέλεον, καὶ ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς μετάνοιαν.

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ κατὰ τὸν κς'. Ἀποστολικὸν μόνοι οἱ Ἀναγνώσται καὶ Ψάλται μετὰ τὴν χειροτονίαν ὑπανδρευόμενοι οὐ καθαιροῦνται· διὰ τοῦτο ὁ παρῶν Κανὼν διορίζει ὅτι, ἐὰν Πρεσβύτερος, ἢτοι Ἱερομόναχος ὑπανδρευθῇ μετὰ τὴν ἱερωσύνην, ἐκβάλλεται ἀπὸ τὴν τάξιν του, ἢτοι καθαιρεῖται. Ἐὰν δὲ πορνεύσῃ ἢ μοιχεύσῃ, ἀφορίζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τελείως, καὶ βάλλεται εἰς τοὺς τόπους τῶν μετανοούντων ὡς καὶ οἱ λαϊκοί (2). Ἀναγνώθη καὶ τὸν κέ. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ Β'.

Γυνή, ἐὰν γήμηται δύο ἀδελφοῖς, ἐξωθεῖσθω μέχρι θανάτου, πλὴν ἐν τῷ θανάτῳ διὰ τὴν φιλανθρωπίαν εἰπούσα, ὡς ὑγιάνασα, λύσῃ τὸν γάμον, ἔξει τὴν μετάνοιαν. Ἐὰν δὲ τελευτήσῃ ἢ γυνὴ ἐν τοιούτῳ γάμῳ οὔσα, ἢ ὁ ἀνὴρ, δυσχερῆς τῷ μείναντι ἢ μετάνοια.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν κανὼν, ὅτι ἀνίσως μία καὶ ἡ αὐτὴ γυνὴ λάβῃ ἀνδρας δύο ἀδελφοὺς (ἤγουν τὸν ἕτερον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἑνὸς) καὶ δὲν θέλῃ νὰ χωρίσῃ τὸν ἀθέμιτον γάμον αὐτὸν, ἄς ἀφορίζεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ἕως εἰς τὸν θάνατόν της. Ἐὰν δὲ κινδυνεύσασα εἰς θάνατον, ὑποσχεθῇ ὅτι νὰ χωρίσῃ τὸν γάμον, ἀφ' οὗ ὑγιάνη, τότε διὰ φιλανθρωπίαν ἄς μεταλαμβάνῃ τὰ θεῖα μυστήρια, καὶ ὑγιάνασα, θέλει δεχθῇ εἰς τοὺς τόπους τῶν μετανοούντων (3)· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνδρας ἢ ἡ γυνὴ χωρὶς νὰ χωρίσουν τὸν τοιοῦτον παράνομον καὶ ἀθέμιτον γάμον, δύσκολα ἢμπορεῖ νὰ δεχθῇ εἰς μετάνοιαν ὁποῖον μέρος ἀπὸ τὰ δύο μείνη ζωντανὸν, ἐπειδὴ ἢ μὲν ἀληθῆς μετάνοια κατορθοῦται μὲ τὴν ἀποχὴν τοῦ κακοῦ, τὸ δὲ μέρος ὁποῦ μένει ζωντανὸν ἀπὸ τὸν τοιοῦτον γάμον, πῶς θέλει δεχθῇ, ἢ λογισθῇ ὅτι μετανοεῖ ἀληθῶς, εἰς καιρὸν ὁποῦ δὲν ἔκαμεν ἀποχὴν, ἢτοι δὲν ἐχωρίσθη

δεκαβίβλ. ὅσον καὶ Σκυρίδων ὁ Μήλιας ἐν τῷ α'. τόμῳ τῶν Συνδικῶν (σελ. 137.) παρὰ τοῦ Δοσιθέου ἐρανισθεὶς εἶπον, ὅτι ἡ παροῦσα Σύνοδος ἐδιώρισε περὶ τῶν ἐν τῷ διωγμῷ ἐπιθυσάντων, ἢ ἐξομοσαμένων καὶ εἰδωλοῦτων γευσαμένων. Περὶ τοιούτων γὰρ οἱ Κανόνες οὗτοι οὐδὲ γρῦ, τὸ τοῦ Κωμικοῦ, ἀναφέρουσι. Περὶ τούτων γὰρ, ὡς εἶπομεν, οἱ τῆς ἐν Ἀγκύρα Κανόνες ἐδιώρισαν.

(1) Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχεὺς ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Κανόνων τίτλ. 27. ἀντὶ τοῦ, μετατίθεσθαι, κατατίθεσθαι ἔχει, ὅπερ δηλοῖ, καθαιρεῖσθαι.

(2) Σημειῶσαι κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα καὶ Ζωναρᾶν ὅτι, ἐπειδὴ καὶ ὁ κς'. Ἀποστολικὸς διορίζει, ὅτι οἱ Πρεσβύτεροι πορνεύοντες ἢ μοιχεύοντες, καθαιροῦνται μόνον καὶ ἔχι ἀφορίζονται. Σύμφωνοι δὲ μὲ τὸν Ἀποστολικὸν εἶναι καὶ ὁ λς'. Καρθαγ. καὶ ὁ γ'. καὶ λβ'. Βασιλ. Διὰ τοῦτο οἱ Κανόνες οὗτοι, καὶ καθ' ὃ σύμφωνοι, ὡς εἶδομεν, εἶναι μὲ τὸν Ἀποστολικόν, καὶ καθ' ὃ μεταγενέστεροι, πρέπει νὰ ἐπικρατοῦσι περισσώτερον ἀπὸ τὸν παρόντα. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ὅτι ἀριστα συμβιβάζεται ὁ Κανὼν οὗτος μὲ τὸν Ἀποστολικὸν καὶ τοὺς λοιποὺς, ἐὰν νοηθῇ ὅτι λέγει διὰ

τοὺς δις καὶ τρις καὶ πολλάκις πορνεύσαντας ἢ μοιχεύσαντας· Πρεσβυτέρους ἀγάμους, καθ' ὅτι αὐτοὶ (ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ Κληρικοί, ἐὰν μετὰ τὴν καθάρσιν πέσουν πάλιν εἰς πορνείαν ἢ μοιχείαν, τότε πρέπει καὶ νὰ ἀφορίζωνται τελείως ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Σὺ δὲ μοι ἴδρα καὶ τὸν κα'. τῆς ς'. συμφώνως μὲ τὸν παρόντα διορίζοντα, ὅτι οἱ εἰς κανονικὰ ἐγκλήματα ὑπεύθυνοι Κληρικοί ἔχι μόνον μὲ τελείαν καὶ παντοτινὴν καθάρσιν καθαιροῦνται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τόπον τῶν λαϊκῶν ἐξωθοῦνται, καὶ τὸ σχῆμα τῶν λαϊκῶν λαμβάνουσιν. Ὅποιος δὲ παιδείας λαμβάνουν ἀπὸ τοὺς νόμους οἱ ὑπανδρευθέντες ἱερομόναχοι, ἴδρα εἰς τὴν ὑπόσημ. τοῦ ς'. τῆς ς'. καὶ τοῦ γ'. Βασιλείου.

(3) Δῆλον δὲ ὅτι ἡ γυνὴ αὐτὴ ὑγιάνασα, καὶ ἐν τῷ τόπῳ τῶν μετανοούντων δεχθεῖσα, μένει πάλιν ἀκοινωνήτος τῶν Μυστηρίων, ἕως οὗ τελειωθῇ ὁ δοθεὶς εἰς αὐτὴν κανὼν διὰ τὴν ἀθεμιτογαμίαν, κατὰ τὸν ιγ'. τῆς α'. Συνόδου, τὸν ς'. τῆς ἐν Ἀγκύρα καὶ τὸν ε'. τοῦ Νύσσης· Κανὼν δὲ αὐτῆς εἶναι κατὰ μὲν τὸν οη'. τοῦ Βασιλείου, ἑπτὰ χρόνοι, τρεῖς δὲ, κατὰ τὸν Νηστευτὴν ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις.

θεληματικῶς ἀπὸ τὸν ἀθέμιτον γάμον; μὴ χωρισθὲν γὰρ πρὸ τοῦ θανάτου, δείχνει ὅτι, ἂν ἦτο ζωντανὸν τὸ ἀποθαμὲνον μέρος, ἤθελε συνευρίσκεται ἀκόμη μὲ αὐτό (1). Ὅρα καὶ τὸν 10'. ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ Γ'.

Περὶ τῶν πλείστοις γάμοις περιπιπτόντων, ὁ μὲν χρόνος σαφῆς ὁ ὠρισμένος, ἡ δὲ ἀναστροφή καὶ ἡ πίστις αὐτῶν συντέμνει τὸν χρόνον.

Ἑρμηνεία.

Ὁ μὲν παρῶν κανὼν λέγει, ὅτι εἶναι φανερός ὁ καιρὸς τοῦ ἐπιτιμίου τῶν πολυγάμων, ταῦτόν εἶπεῖν τῶν τριγάμων ὅτι, ἂν καὶ ὁ χρόνος τῶν τριγάμων ἦναι διωρισμένος, μὲ ὅλον τοῦτο ἢ διὰ τὴν τριγαμίαν μετάνοια αὐτῶν, καὶ ἡ θερμὴ πίστις ὅπου αὐτοὶ ἔχουν πρὸς τὸν Θεόν, δύναται νὰ παρακινήσῃ τὸν ἀρχιερέα, ἢ πνευματικόν τους νὰ ὀλιγοστεύσῃ τὸν καιρὸν τοῦ ἐπιτιμίου των (2).

(1) Ὁν τρόπον καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς ἐν τῇ 10'. Κανόνι παντοτινὴν μοιχαλίδα κρίνει τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ὅπου ἐπῆρεν ἄνδρα τὸν μοιχεύοντα αὐτὴν ὅτε ἔζη ὁ πρῶτος ἄνδρας της, ἐπειδὴ ὅσον τὸ εἰς αὐτοὺς, ἂν ἀκόμη ἤθελε ζῆ ἐκεῖνος, αὐτοὶ ἤθελαν νὰ μοιχεύωνται.

(2) Σημειώσαι ὅτι τὸν τρίτον γάμον παρανομίαν ὠνόμασεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, πολυγαμίαν δὲ, (ὡς καὶ οὗτος ὁ Κανὼν) μᾶλλον δὲ πῶρνεϊαν συνεσταλμένην ὁ μέγας Βασιλεὺς. Κατὰ δὲ τὸ 1222 ἔτος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ Ρωμανοῦ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ, ὄντος τότε Βασιλοπάτορος, Τόμος ἐξεδόθη συνοδικὸς ὁ τῆς Ἐνώσεως καλούμενος, ὅστις ἐδιώρισεν ὅτι οἱ μὲν τεσσαράκοντα ὄντες χρόνων, καὶ παιδία μὴ ἔχοντες δίγαμοι, συγχωροῦνται νὰ λαμβάνουσι καὶ τρίτην γυναῖκα διὰ τὴν θεραπείαν τῆς ἀτεκνίας των, νὰ κανονίζονται ὅμως πέντε χρόνους νὰ μὴ μεταλαμβάνουν χωρὶς νὰ ὀλιγοστεύσουν οἱ χρόνοι τελείως, καὶ μετὰ τούτους μίαν φοράν μόνον τὸν κάθε χρόνον νὰ μεταλαμβάνουν κατὰ τὴν ἁγίαν Ἀνάστασιν. Ἐὰν δὲ τέκνα ἔχουσιν, οὐδέποτε συγχωροῦνται νὰ τριγαμήσουν. Ὅσοι δὲ τριάντα χρόνων ὄντες, παιδία δὲν ἔχουσιν, ἐσυγχωρήθησαν καὶ αὐτοὶ διὰ τὸ τῆς ἡλικίας νεαρὸν καὶ εὐδίστονον νὰ λαμβάνουν καὶ τρίτην γυναῖκα, εἰς τέσσαρας ὅμως χρόνους νὰ κανονίζονται νὰ μὴ μεταλαμβάνουν, καὶ μετὰ τούτους, τρεῖς φορές μόνον τὸν κάθε χρόνον νὰ μεταλαμβάνουν, κατὰ τὴν Χριστοῦ Ἀνάστασιν, καὶ τὴν αὐτοῦ Γέννησιν, καὶ τὴν τῆς Θεοτόκου Κοίμησιν. Εἰ δὲ παιδας ἔχουσι, πέντε χρόνους νὰ ἐπιτιμῶνται κατὰ τὸ σῆμα. Ὅρα σελ. 176. τοῦ τόμου τῆς Συλλογῆς τῶν Συνόδων. Ὅσοι δὲ εἶναι ὑπὲρ τοὺς τεσσαράκοντα πέντε χρόνους, οὗτοι δὲν συγχωροῦνται ποτε νὰ λάβουν τρίτην γυναῖκα, κἂν καὶ τέκνα δὲν ἔχουσι. Καὶ τοῦτο, δηλ. ὁ κατὰ τῶν τοιούτων τριγάμων διορισμὸς, σχεδὸν εἶναι τὸ κυρίως αἷτιον, ὅπου τὴν σήμερον ἐγέννησε διωγμὸν μέγαν εἰς ἐκείνους ὅπου θέλουσι νὰ μεταλάβουσι συχνότερον τὰ θεῖα Μυστήρια. Ὅθεν καὶ μέμφονται μερικοὶ ἐκεῖνον ὅπου ἔβαλεν αὐτὸν τὸν διορισμὸν μέσα εἰς τὸ Ὁρολόγιον, ὡσάν ἕνα νόμον καὶ Κανὼνα καθολικὸν δι' ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς, εἰς καιρὸν ὅπου ἐβάλλθη ὡσάν μία ποιηὴ κατὰ μόνης τῆς ἀκρασίας τῶν τριγάμων. Ὅμως ἄδικα, λέγω ἐγὼ, μέμφονται τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον, ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς ἐκεῖνου δὲν εἶναι ἐκεῖ, ὅτι τάχα ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ κοινωνοῦν τρεῖς φορές τὸν χρόνον, καθὼς ἀστόχαστα πολλοὶ καὶ σπουδαῖοι καὶ ἀμαθεῖς ἔτσι πέρνουσι τὸ νόημα, καὶ εἰς τοῦτο οἱ ζηλωταὶ ὀρθόδοξοι τὸν κατηγοροῦν. Ὅχι, λέγω, δὲν εἶναι ἔτσι, ἀλλὰ καθὼς φαίνεται πρὸς τοὺς κοιλιδοῦλους ἀντιφερόμενος, καὶ μάλιστα ἐκείνους ὅπου συγκατοικοῦν μὲ τοὺς Λατίνους, καὶ μανθάνουσιν ἀπὸ ἐκείνους νὰ ἀθετοῦν τὰς πατροπαράδοτους νηστείας,

λέγοντες ὅτι μία μόνη εἶναι ἡ νηστεία, ἡ μεγάλη Τεσσαρακοστὴ, ἢ δὲ ἄλλαις εἶναι χθεσινὰ καὶ προχθεσινὰ ἐφευρέματα, εἰς αὐτὰς, λέγω, τὰς φλυαρίας ἀντιφερόμενος ἐκεῖνος ὁ ἀνατολικὸς ζηλωτὴς ἐβάλλθη νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι καὶ ἡ νηστεία τοῦ Σαρανταμήρου, καὶ ἡ νηστεία τοῦ Αὐγούστου εἶναι παλαιαίς, καὶ ὄχι ὑστερινὰ ἐφευρέματα. Ὅθεν φέρωντας εἰς τοῦτο καὶ ἄλλας ἀποδείξεις, στοχαστικώτατα ἔφερε καὶ τὸν Τόμον τῆς Ἐνώσεως, ὅπου ἔγινεν, ὡς εἴπομεν, εἰς τοὺς 1222, εἰς τὸν ὅποιον βλέπομεν, πῶς οἱ Πατέρες ἐκείνης τῆς Συνόδου ἀναφέρουν κοντὰ εἰς τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν καὶ τὰς ἄλλας δύο, ὅθεν συμπεραίνεται καὶ ἐκεῖθεν ἡ αὐτῶν ἀρχαιότης. Καὶ ἀληθινὰ, διὰ νὰ εἰποῦμεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἐν παρόδῳ, πρέπει νὰ ἔχουν καὶ αὐταῖς τὸ αἰδέσιμον, διατὶ, ὅταν εἰς τὰ 1222 ἔτη σημειῶνονται, καὶ ἡμεῖς τώρα εὐρισκόμεθα εἰς τοὺς 1700. καὶ ἐπέκεινα, πῶς ἤμποροῦμεν νὰ τὰς λέγωμεν νεωτερίσματα; ἔπειτα τότε σημειῶνονται, μὰ ἀπὸ τότε δὲν ἀρχισαν, ἀλλὰ καὶ προτιήτερα ἦσαν, ἦγουν ἐξ ἀρχαίων χρόνων ἐσυνειθίζοντο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ὡς κοινὰς καὶ παρὰ πάντων φυλασσομένας τὰς ἀναφέρουσι, καὶ ἀποφασίζουσι διὰ τοὺς τριγάμους, ὅτι τότε καὶ τότε μόνον νὰ κοινωνοῦν. Διὰ τί; ὄχι ἀλόγως βέβαια· ἀλλὰ διατὶ πάντοτε εὐρίσκονται κατεγνωσμένοι ἀπὸ τὴν ἀκρασίαν τους. Ὅθεν καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν τοὺς ἐξέκοψε νὰ τοὺς ρίψῃ ἔξω ὀλότελα, ὑπομένει ὅμως καὶ τοὺς βλέπει μέσα εἰς τοὺς περιβόλους τῆς ὡσάν ρύπασμα. Διὰ τοῦτο καὶ ἀφ' οὗ τοὺς παιδεύσῃ μὲ τὴν πολυχρόνιον ἀκοινωνησίαν, συγκαταβαίνει νὰ τοὺς κοινωνᾷ μόνον τρεῖς φορές τὸν χρόνον· ἀλλ' ὄχι καὶ συχνότερα, καθὼς οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ, ἐπειδὴ πάντοτε ἔχουν ἐπάνω τους τὴν αἰτίαν, ὅπου τοὺς κάνει ἀναξίους διὰ νὰ παρρησιάζωνται συχνότερα εἰς τῶν Ἁγίων τὴν λαμπρότητα· τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθῶς καὶ κυρίως αἷτιον, ὅπου ἐπαρακίνησεν ἐκεῖνον τὸν Χριστιανὸν, καὶ ἀνέφερεν ἐκεῖ τὸν Τόμον τῆς Ἐνώσεως, καθὼς εἶναι δῆλον ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς περὶ τῶν νηστεϊῶν ὑποθέσεως. Οἱ δὲ ἀνόητοι, μὴ στοχαζόμενοι τὸν σκοπὸν καὶ τὴν πρώτην αἰτίαν τοῦ λέγοντος, τοῦτο μόνον ἀρπάζουσιν ἐκεῖθεν, ὅτι τρεῖς φορές μόνον γράφει εἰς τὸ Ὁρολόγι νὰ κοινωνοῦν οἱ Χριστιανοὶ. Ὁ Κύριος νὰ τοὺς δώσῃ ἐπίγνωσιν, διὰ νὰ αἰσθανθοῦν τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς των, καὶ νὰ διορθωθοῦν. Καὶ τοῦτο δὲ σημειώσαι, ὅτι ἀνίσως βίαν ἐπάγουσιν οὗτοι οἱ δίγαμοι διὰ νὰ τριτογαμήσουν, πρέπει νὰ ἐπιτιμῶνται κατὰ τὴν συνοδικὴν διάγνωσιν Μανουὴλ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χαριτοπόλου (σελ. 239. τῆς Γιοῦρ. Γραικορ.)· ἀλλὰ καὶ ὁ Ἱερεὺς ὁ τὸν τοιοῦτον γάμον ἱερολογήσας, τὸν τρίτον δηλαδὴ, πρέπει νὰ καθαιρῆται, ἐπειδὴ παχύτητα νόμου ἠγγόησε κατὰ τὴν 16'. ἀπόκρισιν Βαλααμῶνος.

Συμφωνία.

«Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ δ'. αὐτοῦ κανόνι τοὺς τριγᾶμους πέντε χρόνους ἀφορίζει ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν μυστηρίων λέγων, ὅτι ὁ πενταετής αὐτὸς ἀφορισμὸς δὲν εἶναι ἀπὸ κανόνα τινὰ τῶν πατέρων παραδεδομένος, ἀλλὰ ἀπὸ μόνην τὴν συνήθειαν καὶ ἀκολουθίαν τῶν παλαιότερων· πῶς λοιπὸν ἐλάμβανεν τοῦτο τὸν πολὺν τῆ σοφία Βασίλειον; ἡ σύνοδος γὰρ αὕτη προτέρα εἶναι ἀπὸ τὸν μέγαν Βασίλειον. Ἄλλ' ἔσως καὶ ὁ παρὼν κανὼν ὠρισμένον λέγει τὸν χρόνον τῶν τριγᾶμων, ὅχι ἀπὸ ἐγγράφου κανόνος, ἀλλὰ ἀπὸ συνήθειας, συμφώνως μὲ τὸν μέγαν Βασίλειον. Ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ἦτο φανερός εἰς ὄλους ἀπὸ τὴν κοινήν καὶ ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, διὰ τοῦτο οὐδὲ ὄλως ἐχρειάσθη ἐγγράφως εἶδῶ νὰ διορισθῆ. Ἐν δὲ τῷ π'. κανόνι αὐτοῦ λέγει ὁ Βασίλειος, ὅτι ἡ τριγαμία εἶναι μεγαλητέρα ἁμαρτία ἀπὸ τὴν πορνείαν, ἐν δὲ τῷ ν'. ρύπασμα καὶ μολυσμὸν τῆς ἐκκλησίας τὴν τριγαμίαν ὀνομάζει.»

ΚΑΝΩΝ Δ'.

Ἐὰν πρόθηται τις, ἐπιθυμήσας γυναικὸς, συγκαθευθῆσαι μετ' αὐτῆς, μὴ ἔλθῃ δὲ εἰς ἔργον αὐτοῦ ἢ ἐπιθύμησις (1), φαίνεται, ὅτι ὑπὸ τῆς χάριτος ἐρρύσθη.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρὼν κανὼν, ὅτι ἀνίσως τινὰς κατὰ προσβολὴν καὶ ἐνθύμησιν λογισμοῦ ἐπιθυμήσῃ τινὸς γυναικὸς· ἔπειτα κοντὰ εἰς τὴν προσβολὴν τῆς ἐπιθυμίας ταύτης κάμη συγκατάθεσιν (τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ πρόθηται) καὶ σπουδασίαν νὰ κοιμηθῆ μετ' αὐτὴν τὴν γυναῖκα ὅπου ἐπιθύμησεν, ὅμως δὲν ἤλθεν εἰς πράξιν ἢ ἐνθύμησίς του αὐτῆ καὶ συγκατάθεσις, ὅχι ἀπὸ κενένας ἐμπόδιον ἐξωτερικόν, ἀλλὰ διατὶ πρὸ τῆς μίξεως, εἰς ἑαυτὸν γενόμενος ὁ οὕτως συγκατατεθείς, ἀπεπήδησε παρευθὺς, καὶ τὸ ἔργον δὲν ἔκαμε, κατὰ τὸν Ζωναράν· οὗτος, λέγω, φαίνεται ὅτι ὑπὸ τῆς θείας χάριτος ἐλυτρώθη ἀπὸ τὴν πράξιν τῆς ἁμαρτίας. Πλὴν διὰ τὴν συγκατάθεσιν καὶ σπουδὴν ὅπου ἔκαμεν εἰς τὸ νὰ πράξῃ τὴν ἁμαρτίαν, πρέπει νὰ ἐπιτιμᾶται ἀπὸ τὸν Πνευματικόν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Ζωναράς. Δι' ὃ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ δ'. αὐτοῦ Κανόνι, τὸν Διάκονον ὅπου φθάσῃ νὰ ἔλθῃ μέχρι μόνον φιλήματος γυναικὸς, καὶ ἐξομολογηθέντα, ἀργίξει πρὸς καιρὸν ἀπὸ τὴν λειτουργίαν του. (Ἀγκαλιὰ καὶ τὸ φίλημα δὲν εἶναι μόνον ἀπλή συγκατάθεσις, ἀλλὰ καὶ μέρος πράξεως.) Περὶ δὲ προσβολῆς, συνδυασμοῦ, συγκαταθέσεως, πάλης, καὶ αἰχμαλωσίας, ἢ πάθους, ὄρα εἰς τὸν β'. γ'. δ'. καὶ ε'. τοῦ Νηστευτοῦ, καὶ τὴν ἐκείνων ὑποσημείωσιν, ὄρα πρὸς τούτοις καὶ τὴν γ'. ὑποσημείωσιν τοῦ ζ'. τοῦ Βασιλείου.

ΚΑΝΩΝ Ε'.

Κατηγούμενος, ἐὰν εἰσερχόμενος εἰς κυριακὸν, ἐν τῇ τῶν κατηγουμένων τάξει στήκῃ, οὗτος δὲ ἁμαρτάνων (2), ἐὰν μὲν γόνυ κλίνων, ἀκροάσθω, μηκέτι ἁμαρτάνων· ἐὰν δὲ καὶ ἀκρούμενος ἔτι ἁμαρτάνῃ, ἐξωθείσθω.

Ἑρμηνεία.

Δύο τάξεις ἦσαν τῶν κατηγουμένων· μία μὲν τῶν τελειοτέρων, οἵτινες ἐστέκοντο εἰς τὴν λειτουργίαν ἕως τῆς εὐχῆς τῶν κατηγουμένων, τὴν ὁποίαν καὶ τὸ γόνυ κλίνοντες ἤκουον, ἐπιτιθεμένης εἰς αὐτοὺς, καὶ τῆς τοῦ ἱερέως χειρὸς, καὶ οὕτως ἐξήρχοντο τῆς ἐκκλησίας. Ἄλλοι δὲ τῶν ἀτελεστέρων, οἵτινες, ὡς νεωστὶ προσελθόντες εἰς τὴν πίστιν, ἤκουον μόνον τὰς θείας γραφάς, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Εὐαγγελίου εὐχαιναν ἔξω. Λέγει λοιπὸν ὁ παρὼν κανὼν, ὅτι, ἀνίσως τινὰς κατηγούμενος ἀπὸ τοὺς τελειοτέρους καὶ γόνυ κλίνοντας ἁμαρτάνῃ, ἃς βάλλεται παρακάτω εἰς τὸν τόπον τῶν ἀκρωμένων κατηγουμένων, ἐὰν κάμη ἀποχὴν τῆς ἁμαρτίας. Ἀνίσως δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀκρωμένους εὐρισκόμενος, πάλιν ἁμαρτάνῃ, ἃς ἐκβάλλεται τελείως ἔξω καὶ ἀπὸ τὸν νάρθηκα, καὶ ἃς βάλλεται εἰς τὸν τόπον τῶν προσκλαιόντων, ἔξω τῆς πύλης τοῦ νάρθηκος. Ὅρα καὶ τὸν ιδ'. τῆς πρώτης καὶ τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ ἐν τῷ τέλει.

ΚΑΝΩΝ Ϛ'.

Περὶ κυφορούσης, ὅτι δεῖ φωτίζεσθαι, ὁπότε βούλεται. Οὐδὲν γὰρ ἐν τούτῳ κοινωνεῖ ἢ τίκτουσα τῷ τικτομένῳ. Διὰ τὸ, ἐκάστου ἰδίαν τὴν προαίρεσιν τὴν ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ δείκνυσθαι.

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ τὸ ἐν τῇ μήτρᾳ ἔμβρυον μέρος εἶναι τῆς ἐγγαστρωμένης κατὰ τὸ δεύτερον θέμα τοῦ πρώτου κεφ.

(1) Ἐν ἄλλοις, ἢ ἐνθύμησις.

(2) Ἐν ἄλλοις, ἁμαρτάνει.

τοῦ ζ'. τίτλ. τοῦ λά. βασιλ. (παρὰ Φωτίῳ τίτλ. δ'. κεφ. (.), διὰ τοῦτο ἠθελόν τινες πῶς δὲν πρέπει ἡ γυνὴ νὰ βαπτίζεται ὅταν ᾖναι ἐγγαστρωμένη, ἀλλ' ἀφ' οὗ γεννήσῃ, ἵνα μὴ συμβαπτισθὲν πρῶτον μαζὺ μὲ αὐτὴν καὶ τὸ ἐν τῇ μήτρᾳ αὐτῆς ἔμβρυον. Καὶ ὕστερον πάλιν μετὰ τὸ γεννηθῆναι βαπτίζομενον, φανῆ δτι βαπτίζεται δύο φοραῖς. Ὅπερ ἄτοπον. Ὅθεν ὁ παρῶν κανὼν ἐναντιούμενος εἰς τοὺς τοῦτο λέγοντας(1) διορίζει, δτι ἡ ἐγγαστρωμένη γυνή, κατηχομένη οὔσα, ὅποταν θέλῃ ἠμπορεῖ διὰ νὰ βαπτισθῇ, ἐπειδὴ δὲν μεταδίδει αὐτὴ τὸν φωτισμὸν καὶ τὸ βάπτισμα εἰς τὸ ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἔμβρυον, ἀλλ' αὐτὴ μόνη βαπτίζεται. Διότι εἰς τὸ νὰ ὁμολογήσῃ τινὰς δτι συντάσσεται μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ ἀποτάσσεται τὸν διάβολον ἐν τῷ βαπτίσματι, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, εἰς τὸ νὰ βαπτισθῇ τινὰς, χρειάζεται νὰ δείξῃ τὴν ἐδικὴν του προαίρεσιν, ἢ δι' ἑαυτοῦ ἀμέσως, ὡς ἐπὶ τῶν ἐν ἡλικίᾳ λόγου δεκτικῇ, βαπτιζομένων, ὅποια εἶναι καὶ τῆς ἐγγαστρωμένης ταύτης μητρὸς, ἢ διὰ μέσου τοῦ ἀναδόχου, ὡς ἐπὶ τῶν ἐν νηπιότητι βαπτιζομένων(2), τὸ δὲ ἐν τῇ κοιλίᾳ ἔμβρυον οὔτε δι' ἑαυτοῦ ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ ταύτην, μὴ ἔχον ἀκόμη προαίρεσιν, οὔτε διὰ τοῦ ἀναδόχου, ὡς μὴ ἀκόμη γεννηθὲν, μήτε βαπτισθῆναι δυνάμενον.

ΚΑΝΩΝ Ζ'.

Πρεσβύτερον εἰς γάμους διγαμούντων μὴ ἐστιᾶσθαι. Ἐπει, μετάνοιαν αἰτοῦντος τοῦ διγάμου, τίς ἐστὶ ὁ πρεσβύτερος, ὁ διὰ τῆς ἐστιᾶσεως συγκατατιθέμενος τοῖς γάμοις ;

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν κανὼν διορίζει, δτι ὁ ἱερεὺς νὰ μὴ καθίσῃ νὰ φάγῃ εἰς τὸν γάμον τοῦ διγάμου, ἐπειδὴ ὁ διγάμος εἶναι ὑποκάτω εἰς ἀμαρτίαν καὶ ἐπιτίμιον, ὁ δὲ ἱερεὺς, ἂν καθίσῃ καὶ φάγῃ, δείχνει μὲ τοῦτο δτι συνευδοκεῖ καὶ συγχαίρει καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ὑπὸ ἀμαρτίαν καὶ κατάγνωσιν αὐτὸν γάμον τοῦ (3) ὁ γὰρ πρῶτος γάμος,

(1) Ὅτι τὸ ἐν τῇ μήτρᾳ εἰδοπεποιημένον ἔμβρυον δὲν εἶναι μέρος τῆς ἐγγαστρωμένης, ἀ. μὲν ἱκανῶς ἀπέδειξεν ὁ παρῶν Κανὼν μὲ τὴν ὑπεναντίωσιν ὅπου κάμνει εἰς τοὺς τοῦτο λέγοντας. Εἰ γὰρ ᾖν μέρος αὐτῆς, ἔπρεπε, βαπτιζομένης αὐτῆς ὄλου οὔσης, νὰ συμβαπτίζεται καὶ τὸ μέρος αὐτῆς. Ἄει γὰρ τῆ ὄλω τὸ μέρος συνακολουθεῖ. β'. δτι τὸ ἐξεικονισμένον ἔμβρυον ἴδιαν ἔχει καθ' ἑαυτὸ ὑπόστασιν ξεχωριστὴν ἀπὸ τὴν τῆς μητρὸς, ὅχι μόνον διατὶ ἔχει ἴδιαν λογικὴν ψυχὴν ξεχωριστὴν ἀπὸ τὴν τῆς μητρὸς, ἢ τις εἶναι χαρακτήρ ὑποστάσεως, κατὰ τὸν θεῖον Δαμασκηνόν, ἀλλὰ καὶ διατὶ καὶ τὸ σῶμα ὅπου ἔχει, καὶ μὲ ὄλον ὅπου ἔλαβε τὴν σύστασιν, κυρίως μὲν ἀπὸ τὸ σπέρμα τοῦ ἀνδρὸς, ἐπομένως δὲ καὶ ἀπὸ τὰ καταμήνια αἵματα τῆς μητρὸς, ἐξ ὧν ἀμφοτέρων ἢ σύλληψις αὐτοῦ ἐγένετο, ἴδιαν ὁμοῦς πλουτεῖ κίνησιν καὶ κυκλοφορίαν, διαφορετικὴν ἀπὸ τὴν κίνησιν τῆς μητρὸς αὐτοκίνητον ὄν, καὶ ἐν τῇ τῆς μήτρας ὕγρῃ καθ' ἑαυτῆς κολυμβῶν καὶ γ'. διατὶ ἡ ι. διάταξις τοῦ γ'. τίτλου τοῦ μά. βιβλ. καὶ ἡ κς'. διάταξις τοῦ ις'. τίτλ. τοῦ ν'. βιβλ. (παρὰ Φωτίῳ τίτλ. δ'. κεφ. (.)) ρητῶς διορίζουσιν δτι τὸ κυοφορούμενον δὲν εἶναι μέρος τῆς μητρὸς, ὡς ἄλλο γὰρ ἐν ἄλλῳ ἐστὶ. Ὅθεν ἀκολούθως, ἐπειδὴ δὲν εἶναι μέρος τῆς μητρὸς, ἀλλ' ἴδιον ἔχει καὶ σῶμα, καὶ ψυχὴν, καὶ κίνησιν, δὲν συμβαπτίζεται μὲ τὴν αὐτὸ ἐγγαστρωμένην μητέρα του, ἀλλὰ χρειάζεται νὰ βαπτισθῇ ἴδιως καὶ καθ' ἑαυτὸ. Δι' ὅ οἱ λέγοντες δτι μέρος τῆς μητρὸς ἐστὶ τὸ ἔμβρυον, οὐκ ὀρθῶς λέγουσι, κἂν τὸ β'. ὄμα τούτο λέγῃ, ὡς εἴπομεν.

(2) Κατὰ γὰρ τὸν Ἀρεοπαγίτην Διονύσιον. «Οἱ φυσικοὶ γονεῖς παραδίδουσι τὸν παῖδα αὐτῶν εἰς τινὰ τῶν μεμνημένων, ἀγαθὸν εἰς τὰθεῖα παιδαγωγόν, ὥστε ὅπου εἰς τὸ ἐξῆς νὰ εὐρίσκηται ὑποκάτω εἰς αὐτὸν ὡσάν εἰς θεῖον πατέρα καὶ ἀνάδοχον τῆς ἱερᾶς σωτηρίας του» (περὶ ἐκκλησιαστικ. Ἱεραρχ. κεφ. ζ'). Καὶ ὁ Χρυσόστομος δὲ φησὶ (λόγῳ εἰς τὸν διὰ τῆς στέγης καταβιβασθέντα παράλυ.) εἰτέρου πιστεύσαντος, ἕτερος οὐ θεραπεύεται, πλὴν εἰ μὴ τις, ἢ δι' ἡλικίαν ἄωρον (ὡς τὰ βαπτιζόμενα νήπια δηλ.), ἢ διὰ ὑπερβάλλουσαν ἀσθένειαν, ἀδυνάτως ἔχει πρὸς τὸ πιστεῦσαι» (ὡς ὁ παράλυτος) ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος (λόγῳ εἰς

τὸ βάπτισμα) τὰ νήπια ὅπου μήτε τὴν ζημίαν αἰσθάνονται, μήτε τὴν χάριν, πρέπει, λέγει, νὰ βαπτίζονται, ἂν ἀκολουθήσῃ εἰς αὐτὰ κίνδυνος, ἐπειδὴ κάλλιον εἶναι νὰ βαπτισθοῦν καὶ χωρὶς νὰ γνωρίσουν τὴν χάριν τοῦ βαπτίσματος, παρὰ νὰ ἀποθάνουν ἀβάπτιστα καὶ ἀτέλεστα, καθ' ὅτι καὶ ἡ περιτομή, ἢ τις τύπον εἶχε τοῦ βαπτίσματος, εἰς τὰ ἀσυλλόγιστα καὶ ἄγνωστα ἐδίδοτο ὁκατῆμερα νήπια, καὶ καθ' ὅτι καὶ ἡ χρίσις τῶν ἀνωφλίων τῆς πόρτας τῶν Ἑβραίων ἢ διὰ τοῦ αἵματος γινομένη, διὰ τῶν ἀναισθητῶν ἐφύλαττε τὰ πρωτότοκα. [ἀ. Κορινθ. ζ'. 16.] Εἰ δὲ καὶ λέγει τινὰς, ὅτι καθὼς ὁ ἄπιστος ἀνὴρ ἠγίασται, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἐν τῇ πιστῇ γυναικί, ἔτσι καὶ τὰ ἀβάπτιστα νήπια βαπτίζονται καὶ ἀγιάζονται διὰ τοῦ βαπτίσματος τῆς μητρὸς, καθ' ὅτι καὶ ταῦτα ἄγια ὀνομάζει ὁ ἴδιος Παῦλος, ὡς ἀκούσῃ δτι ἠγίασται ὁ ἄπιστος ἀνὴρ διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς μελλούσης σωτηρίας τῆς διὰ τοῦ βαπτίσματος. Διότι ἐπιφέρει ὁ Παῦλος «Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις.» Ὅμοίως καὶ τὰ τέκνα ἄγια εἶπεν ὁ Παῦλος, οὐχ ὅτι εἰσὶ πιστῶν τέκνα (τέκνα γὰρ αὐτῶν εἰσὶ σαρκικὰ μὴ μετέχοντα τῆς πίστεως τῶν γονέων, καθ' ὅτι μετὰ τοῦ προπατορικοῦ γεννῶνται ἀμαρτήματος, τῶν γονέων καθαρθέντων ἀπὸ αὐτὸ διὰ τοῦ βαπτίσματος) ἀλλ' ὅτι μέλλουσι νὰ κοινωνήσουν τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσεβείας τῶν γονέων διὰ τοῦ βαπτίσματος.

(3) Διὰ τί δὲ ὁ ἱερεὺς δὲν συγκατατίθεται εἰς τὸν κατεγνωσμένον γάμον τῶν διγάμων, ὅταν αὐτὸν εὐλόγῃ, ἀλλ' ὅταν στέκεται καὶ τρώγῃ εἰς αὐτόν ; Εἰς τοῦτο ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ τινὰς, ἢ μὲν ἱερολογία καὶ εὐλόγησις ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ γένη παρὰ τοῦ Ἱερέως, ἐπειδὴ χωρὶς αὐτὴν ὁ κατὰ συγχώρησιν γάμος αὐτὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συζευχθῇ ὅθεν διὰ τὴν ἀνάγκην ὁ ἱερεὺς τοῦτο ποιῶν, οὐ συγκατατίθεται. Τὸ δὲ νὰ σταθῇ νὰ φάγῃ εἰς αὐτόν, τοῦτο, κοντὰ ὅπου δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, εἶναι πρὸς τοῦτοις καὶ χαρᾶς ὑπόθεσις. Ὅθεν ὁ τοῦτο ποιήσας, δείχνει τρόπον τινὰ δτι συγχαίρει καὶ αὐτὸς εἰς τοιοῦτον ἐφάμαρτον. Εἰ δὲ καὶ ὁ Ζωναρᾶς λέγει, ὅτι εἰς διγάμους βασιλεῖς ἐφάνησαν συντρῶγοντες Πατριάρχαι καὶ Μητροπολίται· ἀλλ' ὁμοῦς σπάνια ὄντα τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐξω τῆς κανονικῆς ἀκριβείας, νόμος τῆς

κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, εἶναι νόμος. Μία γὰρ ἐστὶν ἡ νόμιμος συζυγία, καὶ γυναικὸς πρὸς ἄνδρα, καὶ ἄνδρος πρὸς γυναῖκα διὰ θείας φωνῆς καὶ παρουσίας ἐν τῷ ἐν Κανὼν γάμῳ νενομοθετημένη. Δι' ὃ καὶ ἀκατάγνωστος ὢν, στεφανοῦται, καὶ τὰ θεῖα μεταλαμβάνει μυστήρια (καὶ ὄρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ιγ'. τῆς ς'). Ὁ δὲ δεῦτερος γάμος εἶναι συγχώρησις· κατὰ συγχώρησιν γὰρ καὶ συγκατάθεσιν ἢ τούτου γίνεται χρῆσις. Διότι καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Παῦλος περὶ τῶν χηρῶν, «εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν» (ἀ. Κοριθ. κεφ. ζ'. 9) ὁ Χρυσόστομος ἐρμηνεύων φησὶν, ὅτι τὸ λέγει κατὰ συγγνώμην, καὶ ὄχι κατ' ἐπιταγὴν (ἐν τῷ τρόπῳ δηλ. συγχώρησε καὶ τὴν συχνὴν συνουσίαν τῶν πρωτογάμων διὰ τὴν ἀκρασίαν αὐτῶν). Εἰ δὲ κατὰ συγχώρησιν, φανερόν ἐστι οὐδὲ εὐλογος, οὐδὲ ἀκατάγνωστος εἶναι, ἀλλ' ὑπὸ κατὰγνωσιν καὶ ἁμαρτίαν. Ὅθεν κατὰ μὲν τὸν δ'. Βασιλείου εἰς ἓνα ἢ δύο χρόνους ἐμποδίζεται τῶν θείων μυστηρίων, κατὰ δὲ τὸν β'. τοῦ Νικηφόρου, οὐδὲ στεφανόνοται. Δι' ὃ εἶπε καὶ ὁ Θεοφόρος Ἰγνατίος ἐν τῇ πρὸς Ἀντιόχεις ἐπιστολῇ «Μία ἐνὶ, οὐ πολλὰ ἐνὶ ἐδόθησαν ἐν τῇ κτίσει.» Ὁ δὲ Κλήμης ὁ Στρωματεὺς λέγει· «ὁ δευτερογαμήσας, οὐχ ἁμαρτάνει μὲν κατὰ τὴν διαθήκην, οὐ πληροὶ δὲ τὴν εὐαγγελικὴν τελειότητα· δόξαν δὲ αὐτῷ οὐράνιον περιποιεῖ, ἐὰν τὴν διαλυθεῖσαν θανάτῳ συζυγίαν ἄχραντον φυλάσῃ, πειθόμενος τῇ οἰκονομίᾳ εὐαρέστως.»

ΚΑΝΩΝ Η'.

Γυνὴ τινὸς μοιχευθεῖσα λαϊκῷ ὄντος, ἐὰν ἐλεγχθῆ φανερώς, ὁ τοιοῦτος εἰς ὑπηρεσίαν ἐλθεῖν οὐ δύναται, ἐὰν δὲ μετὰ τὴν χειροτονίαν μοιχευθῆ, ὀφείλει ἀπολύσαι αὐτήν. Ἐὰν δὲ συζῆ, οὐ δύναται ἔχθαι τῆς ἐγχειρισθείσης αὐτῷ ὑπηρεσίας.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι ἀνίσως τινὸς λαϊκοῦ ἄνδρος μοιχευθῆ ἢ γυνὴ, καὶ φανερώς ἐλεγχθῆ διὰ τῶν προσώπων τῶν δυναμένων αὐτῆς κατηγορεῖν (περὶ ὧν ὄρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ μ'. Ἀποστολ.), ὁ ἄνθρωπος αὐτῆς δὲν δύναται νὰ ἀναβῆ εἰς βαθμὸν τινα ἱερατικόν. Ὅμοίως καὶ ἀνίσως ἢ γυνὴ μοιχευθῆ Ἰερωμένου, ὁ τοιοῦτος πρέπει νὰ χωρήσῃ τὴν τοιαύτην γυναῖκά του, ἐὰν θέλῃ νὰ ἔχῃ τὴν Ἰερωσύνην· ὄχι καὶ θέλει νὰ ἔχῃ τὴν μοιχαλίδα ταύτην, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἐνταύτῳ καὶ τὴν Ἰερωσύνην, ἀλλὰ καθαίρεται ἀπὸ αὐτήν (1). Ὅρα καὶ τὸν κέ. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ Θ'.

Πρεσβύτερος, ἐὰν προημαρτηκῶς σώματι προαχθῆ, καὶ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἤμαρτε πρὸ τῆς χειροτονίας, μὴ προσφερέτω, μένων ἐν τοῖς λοιποῖς διὰ τὴν ἄλλην σπουδήν. Ἦν γὰρ λοιπὰ ἁμαρτήματα ἔφασαν οἱ πολλοί, καὶ τὴν χειροθεσίαν ἀφιέναι. Ἐὰν δὲ αὐτὸς μὴ ὁμολογή, ἐλεγχθῆναι δὲ φανερώς μὴ ὀνηθῆ, ἐπ' αὐτῷ ἐκείνῳ ποιέσθαι τὴν ἐξουσίαν.

Ἐκκλησίας οὐ γίνεται. Διότι καὶ ὁ Ἡρακλείας Νικήτας εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ Κανὼνα λέγει, ὅτι νενομίσται νὰ μὴ συνδειπνοῦσιν εἰς τοὺς δευτέρους γάμους οἱ ἱερολογήσαντες αὐτοὺς Πρεσβύτεροι, κατὰ τὸν Κανὼνα τοῦτον. Εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Νικήτας λέγει, ὅτι ἡ μὲν ἀκριβεία τοὺς διγάμους δὲν συνειθίζει νὰ στεφανώνῃ, ἢ δὲ συνήθεια τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας τὰ τοιαῦτα οὐ παρατηρεῖται, εἶναι ἔξω τῆς κανονικῆς ἀκριβείας· δι' ὃ οὐδὲ πρέπει νὰ τὸ μιμούμεθα. Οἱ γὰρ εἰς τὰς κεφαλὰς ἐπιτιθέμενοι στέφανοι, σύμβολον εἶναι τῆς νίκης, κατὰ τὸν Χρυσόστομον (ὁμιλ. θ'. τῆς πρώτης πρὸς Τιμόθεον) ὅτι ἀήττητοι γενόμενοι, οὕτω συζεύγνυνται, καὶ ὅτι οὐκ ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, ὑπὸ τῆς ὁποίας οἱ διγαμοῦντες φαίνονται νὰ ἐνίκηθησαν, καὶ διὰ τοῦτο ἀνάξιοι τῶν στεφάνων εἶσι. Σημείωσαι ὁμοίως ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχαινώμεθα καὶ νὰ ἀποστρεφώμεθα τοὺς διγάμους. Τοῦτο γὰρ ἦτον ἴδιον τῶν Ναυατιανῶν, κατὰ τὸν ἡ. τῆς πρώτης· ἀλλὰ νὰ συγκοινωνοῦμεν μὲ αὐτοὺς, κατὰ τὸν αὐτόν. — Ἀγκαλὰ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ὅτι τοὺς δευτερογαμοῦντας πολλοὶ περιπαίξουσι καὶ εἰς τὰ παζάρια, καὶ ὑπητίαι, καὶ πολλοὶ τοὺς ἀποστρέφονται, καὶ τὴν φιλίαν αὐτῶν μισοῦσι (σελ. 265 τοῦ ς'. τόμ. λόγ. περὶ παρθενίας). Ὅτι δὲ οἱ ἱερεῖς δὲν πρέπει νὰ συντρώγουν εἰς τοὺς γάμους τῶν διγάμων, λέγει καὶ Νικήτας Χαρτοφύλαξ ὁ Θεσσαλονίκης (σελ. 350. τῆς Γιοῦρ Γραικορωμ.).

(1) Σημείωσαι ὅτι, ἐὰν καὶ ὁ λαϊκὸς παρευθὲς χωρίσῃ τὴν

μοιχευθεῖσαν γυναῖκά του, δύναται νὰ γένη ἱερεὺς, ἐὰν ᾖ κατὰ τὰ ἄλλα ἄξιος, καὶ ὄχι καθὼς οὐκ ὀρθῶς τὸ ἐναντίον λέγει ὁ Βαλσαμίων· «Ὡς περὶ γὰρ ἱερωμένος, χωριζόμενος τὴν μοιχευθεῖσαν γυναῖκά του, ἔχει τὴν ἱερωσύνην, οὕτω καὶ ὁ λαϊκὸς τὴν τοιαύτην γυναῖκά του χωριζόμενος, δύναται γενέσθαι ἱερεὺς.» Εἰ δὲ καὶ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος ἔσμιξαν μὲ τὴν γυναῖκά των ἀφ' οὗ ἐμοιχεύθη, κἂν καὶ ἐν ἀγνοίᾳ, ὁμοίως μῆτε ὁ ἱερεὺς δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἱερωσύνην, οὔτε ὁ λαϊκὸς νὰ τὴν λάβῃ, ἐπειδὴ ἡ μοιχευθεῖσα γυναῖκά των ἐμολύνθη, καὶ αὐτοὶ ὡς σμιξαντες μὲ αὐτήν συνεμολύνθησαν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ δύο εἶναι τῆς ἱερωσύνης ἀνάξιοι. Σημείωσαι δὲ ὅτι ἡ μοιχευθεῖσα γυνὴ τοῦ λαϊκοῦ καὶ τοῦ ἱερέως, κἂν καὶ δὲν ἐλεγχθῆ ἀπὸ ἄλλους ὡς μοιχαλὶς, ἀλλ' αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς ἐξομολογηθῆ τὴν μοιχείαν εἰς Ἀρχιερέα ἢ Πνευματικόν· παρομοίως καὶ τότε οἱ ἔχοντες αὐτήν, ἐὰν δὲν τὴν χωρισθοῦν, πρὸς ἱερωσύνην εἶναι ἀνάξιοι. Εἰ δὲ λέγουσι τινες, νόμους προβάλλοντες πολιτικούς, ὅτι ἡ μοιχευθεῖσα, κἂν αὐτὴ μὲ τὸ στόμα τῆς ὁμολογῆ ὅτι ἐμοιχεύθη, δὲν πρέπει νὰ πιστεύεται, ἐὰν δὲν ἐλεγχθῆ, ἐσφαλμένως λέγουσιν, ἐλεγχόμενοι ἀπὸ τὸν θ'. καὶ ι'. τῆς παρουσίας Συνόδου, τὸ ἐναντίον διορίζοντας, καὶ τὴν γνώμην ἡμῶν βεβαιώνοντας. Ἀλλως τε καὶ οἱ νόμοι λέγουσι νὰ μὴ καταδικάζεται ἡ ὁμολογούσα ὅτι ἐμοιχεύθη (ὅπερ καὶ αὐτὸ καινὸν ἀληθῶς καὶ παράδοξον ὀνομάζει ὁ Βλάσταρις), καὶ ὄχι νὰ μὴ πιστεύεται.

Ἑρμηνεία.

Ἄνίσως τινὰς Ἱερεὺς, πρὸ τοῦ μὲν νὰ ἱερωθῇ ἤμαρτεν εἰς τὸ σῶμα, ἦτοι ἦλθεν εἰς μίξιν σαρκικὴν, μετὰ δὲ τὴν ἱερωσύνην ὁμολογήσῃ ὁ ἴδιος (τυχὸν εἰς τὸν πνευματικὸν τοῦ πατέρα ἢ Ἀρχιερέα), ὅτι ἤμαρτεν πρὸ τοῦ νὰ χειροτονηθῇ, ὁ τοιοῦτος, προστάζει ὁ παρὼν Κανὼν, ὅτι πρέπει νὰ μὴ ἱερουργῇ (ὁμοῦ δὲ μὲ τὴν ἱεουργίαν συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ λοιπαὶ ἱεροπραξίαι τῆς ἱερωσύνης κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα.) ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ κς'. τῆς ς'.), νὰ μένῃ ὁμοίως εἰς τὰ ἄλλα προνόμια τῶν Ἱερέων, ἦτοι εἰς τὴν ἐξωτερικὴν τιμὴν, εἰς τὴν καθέδραν, εἰς τὴν στάσιν, καὶ εἰς τὸ νὰ μεταλαμβάνῃ μέσα εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, κατὰ τὸν Ζωναρᾶν καὶ Βαλσαμῶνα, καὶ ταῦτα νὰ τὰ ἔχῃ διὰ τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἀρετὴν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν πρόθυμον μετάνοιαν καὶ ἐξομολόγησιν ὅπου ἔκαμεν ἀφ' ἑαυτοῦ του (ἐὰν γὰρ ἐλεγχθῇ ἀπὸ ἄλλους, ὅτι ἔκαμε τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, οὐδὲ ταῦτα τὰ προνόμια δύναται νὰ ἔχῃ, ἀλλὰ καθαιρεθεὶς θέλει ριφθῇ εἰς τὸν τόπον τῶν λαϊκῶν, ὡς λαϊκός, κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα. Ὅρα καὶ τὸν κς'. τῆς ς', καὶ τὸν γ'. τοῦ Βασιλείου. Πλὴν πέντε μάρτυρες πρέπει νὰ βεβαιοῦν τὴν κατηγορίαν τοῦ πορνεύσαντος Ἱερέως, ὡς λέγει ὁ Βλάσταρις, καὶ ὄρα τὸν σε'. Ἀποστολικόν) ταῦτα μὲν οὖν νὰ γίνωνται, ἐὰν ὁ Ἱερεὺς πέσῃ πρὸ τῆς ἱερωσύνης εἰς μίξιν σαρκικὴν. Ἐὰν δὲ ψυχικῶς μόνον ἁμαρτήσῃ, ἦτοι ἔλθῃ εἰς συγκατάθεσιν καὶ ὄρμην τῆς ψυχῆς, ἢ καὶ μεταχειρισθῇ τρόπους καὶ μέσα διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ δὲν τὴν ἔκαμε, ταῦτα λέγει ὁ Κανὼν, ὅτι λύονται ἀπὸ τὴν χάριν τῆς χειροτονίας, καὶ οὐ καθαιροῦσι. Πλὴν καὶ τοῦτο συνεσταλμένως λέγει, εἰπὼν ὅτι τοῦτο λέγουσιν οἱ πολλοί, καὶ ὄχι αὐτός. Ἐὰν δὲ ὁ Ἱερεὺς πρὸ τῆς ἱερωσύνης φθάσῃ ἕως εἰς τὸ νὰ πιᾶσῃ χεῖρι γυναίκος, ἢ νὰ φιλήσῃ αὐτήν, λύει μὲν καὶ ταῦτα ἡ χειροτονία, κατὰ τὸν Ζωναρᾶν καὶ ἄλλους, καὶ δι' αὐτὰ οὐ καθαιρεται (καθ' ὅτι καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν εἰς ταῦτα πίπτων ὁ Ἱερεὺς, οὐ καθαιρεῖται, ἀλλ' ἀργίζεται, κατὰ τὸν ὁ. Βασιλ.). Ἐὰν ὁμοίως ἁμαρτήσῃ περισσώτερον τι ἀπὸ τὸ φιλήμα, ἦτοι φθάσῃ καὶ νὰ κάμῃ συγχρωτισμὸν καὶ συγκυλισμὸν, τότε καθαιρεῖται, ἐπειδὴ ἡ χειροτονία τοιοῦτον δὲν λύει ἁμάρτημα. Ὡσπερ γὰρ ὁ πλέον τοῦ φιλήματος ἁμάρτημα ποιήσας Διάκονος καὶ Πρεσβύτερος, μετὰ τὴν ἱερωσύνην καθαιρεῖται, κατὰ τὸν αὐτὸν ὁ. Βασιλείου ὁὕτω καὶ ὁ τοιοῦτο ποιήσας πρὸ τῆς ἱερωσύνης κωλύεται νὰ γένη Ἱερεὺς, καὶ ἀκολούθως μετὰ τὴν ἱερωσύνην τοῦτο ὁμολογήσας καθαιρεῖται ὁμοίως καὶ αὐτός. Πάντα ταῦτα λέγει ὁ Κανὼν νὰ γίνωνται, ἐὰν ὁ ἁμαρτήσας Ἱερεὺς ἐξομολογηθῇ (1)· ἐὰν δὲ μήτε αὐτὸς ἐξομολογηθῇ ταῦτα ἀφ' ἑαυτοῦ, μήτε ἀπὸ ἄλλους δύναται νὰ ἐλεγχθῇ φανερώς ὅτι ταῦτα ἐποίησε, τότε νὰ μένῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ἢ νὰ παύῃ τῆς ἱερωσύνης, ἢ ταύτην νὰ ἐνεργῇ, ἐπειδὴ, κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον, καλλήτερον εἶναι νὰ μένουν τὰ ἁμαρτήματα ἀνεκδίκητα (ὡς μὴ ἐλεγχόμενα δηλ.) πᾶρεξ νὰ παιδεύωνται τινὲς ἀναιτίως. Ὅρα καὶ τὸν θ'. τῆς α'.

ΚΑΝΩΝ Ι΄.

Ὅμοίως καὶ Διάκονος, ἐὰν τῷ αὐτῷ ἁμαρτήματι περιπέσῃ, τὴν τοῦ ὑπηρέτου τάξιν ἐχέτω.

Ἑρμηνεία.

Ἐὰν δὲ Διάκονος πέσῃ εἰς μίξιν σαρκικὴν πρὸ τῆς χειροτονίας, καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν ὁμολογήσῃ τοῦτο εἰς πνευματικὸν πατέρα, ὡς καθαιρεῖται ἀπὸ τὴν διακονίαν, καὶ ὡς λαμβάνῃ τάξιν ὑπηρέτου καὶ Κληρικοῦ, Ὑποδιακόνου, τυχὸν, ἢ Ἀναγνώστου ἢ Ψάλτου. Καὶ σημειώσαι ὅτι δὲν ἀπέρριψεν αὐτὸν ὁ Κανὼν εἰς τὸν τῶν λαϊκῶν

(1) Ἀπὸ τὸν παρόντα Κανόνα, ἀλλὰ καὶ τὸν ι'. τῆς αὐτῆς, ἐλέγχονται ἐκεῖνοι ὅπου λέγουσιν, ὅτι οἱ Ἱερεῖς ἂν δὲν ἐλεγχθῶσι καὶ κριθῶσι συνοδικῶς, δὲν πρέπει νὰ καθαιρῶνται, καὶ ἂν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὁμολογήσωσι τὰς ἁμαρτίας των. Οἱ γὰρ Κανόνες οὗτοι κατὰ δύο τρόπους λέγουσι νὰ καθαιρῶνται οἱ ἱερωμένοι, ἢ ἐλεγχόμενοι ἀπὸ ἄλλους ὡς ἁμαρτήσαντες, ἢ ἀφ' ἑαυτῶν ὁμολογοῦντες. Πρέπει δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι, ἐὰν ὁ πνευματικός, ἀκούσας τὸ ἁμάρτημα τὸ κρυπτὸν τοῦ Ἱερέως, εἰπῇ εἰς αὐτὸν νὰ παύσῃ ἀπὸ τὴν ἱερωσύνην, κατὰ τοὺς Κανόνες, καὶ ἐκεῖνος τοῦτο δὲν στέρξῃ, πρέπει νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του, καὶ νὰ μὴ τὸν θεατρίσῃ, ἐπειδὴ ἐνδεχόμενον ἐκεῖνος νὰ ἀρνηθῇ ὅτι τοῦ ἐξομολογήθη τοιοῦτον ἁμάρτημα, καὶ ὁ πνευματικός μόνος δὲν ἠμπορεῖ νὰ πιστευθῇ καὶ νὰ ἦναι ὁ αὐτός καὶ κριτής, καὶ κατήγορος, καὶ μάρτυρας. Ἀλλὰ, καὶ ἂν τὸ ἀρνηθῇ ἐκεῖνος, πρέπει μὲ αὐτὸν νὰ συγκοινωνῇ ὁ πνευματικός, διατὶ, ἂν δὲν τὸν συγκοινωνῇ αὐτός, πρέπει νὰ μὴ συγκοινωνοῦν καὶ αὐτὸν οἱ ἄλλοι ἱερωμένοι, κατὰ τὸν ρμα'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ. Ὅτι δὲ καὶ ἡ διὰ στόματος ὁμολογία τοῦ ἁμαρτήσαντος εἶναι ἀρκετὴ

νὰ ἀργίση καὶ νὰ καθήρῃ, καθαρῶς δηλοῦται, τόσον ἀπὸ τὸν θ'. τῆς πρώτης, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν σ'. τοῦ Βασιλείου. Ὅρα δὲ καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Χρυσοστόμου περὶ τῶν παραιτουμένων τὴν ἱερωσύνην πρὸ τοῦ νὰ φανερωθοῦν εἰς τὸν τύπον τῆς κανονικῆς παραιτήσεως. Καὶ Ἰσίδωρος δὲ ὁ Πηλουσιώτης γράφων Ζωσίμῳ λέγει. «Ἐἶργε τοίνυν, εἶργε σαυτὸν τοῦ θεοῦ θυσιαστηρίου, μήποτε σκηπτὸς κατὰ τῆς σῆς χωρήσειε κεφαλῆς» (ἐπιστ. φο'). ὄρα καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θεσσαλονίκης. Συμεὼν (ἀποκρίσ. 13.) εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ἐννάτου τῆς α', ἐν ᾗ λέγει ὅτι Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς, οἱ πρὸ τῆς χειροτονίας, ἢ μετὰ τὴν χειροτονίαν ἁμαρτήσαντες, ἂν δὲν κάμουν τελείαν ἀποχὴν ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς ἱερωσύνης, σωτηρίαν δὲν ἔχουν· καὶ βλέπε ὅτι δὲν λέγει νὰ παραιτοῦν μόνον τὴν ἱεουργίαν, ἀλλὰ τὰ ἔργα, καὶ τὰς ἄλλας δηλαδὴ ἐνεργείας τῆς ἱερωσύνης. Ποῖα δὲ εἶναι τὰ λοιπὰ, εἰς τὰ ὁποῖα λέγει ὁ παρὼν Κανὼν νὰ μένουν οἱ ὁμολογήσαντες τὴν ἁμαρτίαν τους; Ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ κς'. τῆς ς'. πλατύτερον σαφηνιζόμενα. Ὅρα καὶ τὰς ὑποσημειώσεις τοῦ η'. τοῦ Νικολάου.

τόπον, διὰ τὴν προθυμίαν ὅπου ἔδειξεν εἰς τὸ νὰ ἐξομολογηθῇ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἀμάρτημά του. Εἰ γὰρ ἐλεγχθῇ ὡς τοιοῦτο πράξας, οὐδὲ εἰς τάξιν Κληρικοῦ μένειν συγχωρηθήσεται. Ἀνάγνωθι τὸν θ'. τῆς α. καὶ τὸν ρμά. Καρθ.

ΚΑΝΩΝ ΙΑ'.

Πρεσβύτερος πρὸ τῶν τριάκοντα ἐτῶν μὴ χειροτονείσθω, ἐὰν καὶ πάνυ ἦ ὁ ἄνθρωπος ἄξιος, ἀλλὰ ἀποτηρείσθω. Ὁ γὰρ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει ἐβαπτίσθη καὶ ἤρξατο διδάσκειν.

Ἑρμηνεία.

Τοῦτον τὸν Κανὸνα αὐτολεξεὶ ἐρανίσσατο ἡ ε' καὶ ιδ'. Κανὸνα αὐτῆς ποιεῖ, καὶ ὅρα τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ ἐκεῖ(1).

ΚΑΝΩΝ ΙΒ'.

Ἐὰν νοσῶν τις φωτισθῇ, εἰς πρεσβύτερον ἄγεσθαι οὐ δύναται. Οὐκ ἐκ προαιρέσεως γὰρ ἡ πίστις αὐτοῦ, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης, εἰ μὴ τάχα διὰ τὴν μετὰ ταῦτα αὐτοῦ σπουδὴν καὶ πίστιν καὶ διὰ σπάνιν ἀνθρώπων.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι ὅποιος κατηχούμενος, ὅταν μὲν ἦτον ὑγιῆς ἀνέβαλλε τὸ ἅγιον βάπτισμα, ὅταν δὲ εἰς κίνδυνον θανάτου ἐξ ἀσθενείας περιέπεσε καὶ φοβηθεὶς ἐβαπτίσθη, οὗτος νὰ μὴ γίνεταί Ἱερεὺς, ἐπειδὴ φαίνεται ὅτι δὲν ἐβαπτίσθη ἐκ προαιρέσεως ἐδικῆς του, ἀλλὰ ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀσθενείας (τὸ ὅποιον δὲν πρέπει· ἕκαστος γὰρ πρέπει ἐλευθέρως προαιρέσει νὰ δέχεται τὴν ἄσκασιν τοῦ χριστιανισμοῦ κατὰ τὸν ριθ'. τῆς ἐν Καρθαγ.)· καὶ ὅτι προτοῦ δὲν ἤθελε νὰ βαπτισθῇ, διὰ νὰ ζῆ βίον ἐλεύθερον καὶ φιλήδονον, καὶ ὄχι εὐαγγελικὸν καὶ χριστιανικὸν (2). Ἐὰν ὁμοίως αὐτὸς φανῇ μετὰ τὸ βάπτισμα σπουδαῖος μὲν εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν θείων ἐντολῶν, βέβαιος δὲ καὶ στερεὸς εἰς τὴν πίστιν, εἶναι δὲ κοντὰ εἰς αὐτὰ καὶ σπανιότης ἀνθρώπων ἀξίων πρὸς ἱερωσύνην, τότε γενήσεται Ἱερεὺς.

Συμφωνία.

« Συμφώνως μὲ τὸν παρόντα Κανὸνα διορίζεται καὶ ὁ μζ'. τῆς ἐν Λαοδικ. διορίζων, ὅτι οἱ ἐν ἀσθενείᾳ παραλαμβάνοντες τὸ βάπτισμα, μετὰ τὴν ἀσθενείαν νὰ μανθάνουσι τὰ τῆς πίστεως· ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς ἐν Καρθαγ. νβ'. λέγει νὰ βαπτίζωνται οἱ ἀσθενεῖς, ὅταν μὲ τὴν αὐτῶν προαίρεσιν περὶ αὐτῶν μαρτυρήσουσι· καὶ ὁ ε. δὲ τοῦ Βασιλείου θέλει νὰ δέχωνται οἱ ἐν τῷ τέλει τῆς ζωῆς των μετανοοῦντες αἰρετικοί. Ἀλλὰ καὶ ὁ ε. τοῦ Κυρίλλου θέλει νὰ βαπτίζωνται οἱ κατηχούμενοι, μέλλοντες ἀποθανεῖν. Δι' ὃ καὶ ὁ κέ. Κανὼν τοῦ ἁγίου Νικηφόρου λέγει. Ἐὰν ἀσθενῆς τινὰς ὢν, ἐπιζητῇ τὸ ἅγιον βάπτισμα, πρέπει χωρὶς ἀργοπορίαν νὰ τὸ λαμβάνῃ, καὶ νὰ μὴ στερηθῆται τῆς θείας χάριτος, ὁμοίως καὶ τὸ ἅγιον σχῆμα τῶν Μοναχῶν, καθὼς αὐτὸ τὸ ἴδιον συμφώνως λέγουσι περὶ τοῦ ἁγίου σχήματος ὁ τε Βαλσαμών καὶ Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης. Καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ κέ. τοῦ Νικηφόρου· ὅρα καὶ τὸν π'. Ἀποστολικόν. »

ΚΑΝΩΝ ΙΓ'.

Ἐπιχώριοι Πρεσβύτεροι ἐν τῷ Κυριακῷ τῆς πόλεως προσφέρειν οὐ δύνανται, παρόντος Ἐπισκόπου, ἢ

(1) Ὁ μὲν ἅγιος Ἐπιφάνιος αἰρέσ. νά. λέγει « ὁ Κύριος ἦν, ὅτε ἐβαπτίσθη, εἰκοσιεννέα ἐτῶν καὶ δέκα μηνῶν. Ὁ δὲ Σεβαστὸς ὁ Τραπεζούντιος λέγει, ὅτι ἦτον εἰκοσιεννέα ἐτῶν καὶ 16'. ἡμερῶν (καὶ τοῦτο εἶναι τὸ δωδεκαήμερον ὅπου ἑορτάζομεν ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἕως τῶν Φώτων)· δι' ὃ καὶ ὁ Εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς δὲν εἶπεν ὅτι ἦτο τριάκοντα τελείων ἐτῶν ὁ Κύριος, ἀλλὰ ὡσεὶ τριάκοντα ἐτῶν, ἐπειδὴ εἶχεν ἀπὸ τὸ τριακοστὸν ἔτος παρμένον, ἢ δέκα μῆνας κατὰ τὸν Ἐπιφάνιον, ἢ δώδεκα ἡμέρας κατὰ τὸν Σεβαστόν. Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος ὁ μιλ. 40. λέγει, ὅτι διὰ τοῦτο ἐφανερῶθη ὁ Κύριος εἰς τὸ τριακοστὸν ἔτος καὶ ὄχι προηγουμένως, ἕνα μὲν διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι εἶναι κἀνένας ἐπιδεικτικὸς καὶ ὑπερήφανος ἄνθρωπος (σύρωντας νέος ὢν κατόπι του μαθητᾶς), καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὴν ἡλικίαν αὐτῆ ἔχει καιρὸν διδασκαλίας καὶ δοκιμὴν τελείαν ἀρετῆς. Ἀνδρα δὲ καὶ ὁ Θεοφύλακτος καλεῖ τὸν Κύριον (ἐρμ. γ'. τοῦ Λουκᾶ) διὰ τὸ τῆς ἡλικίας τέλειον. Σημειῶσαι δὲ ὅτι καὶ οἱ Ἱερεῖς τοῦ

παλαιῦ Νόμου τριάκοντα χρόνων ἦσαν ὅταν ἱερώοντο. Λέγει γὰρ ὁ θεῖος Ἱερώνυμος (ἐπιστολ. πρὸς Παυλίνον καὶ προοιμ. εἰς τὸν Ἱεζεκιήλ πρὸς Εὐστόχιον), ὅτι οἱ μέλλοντες ἀναγνώνας τὰ μυστηριώδη βιβλία, δηλ. τὴν Ἰξάήμερον τὸ ἄσμα τῶν ἀσμάτων, τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῆς προφητείας τοῦ Ἱεζεκιήλ, ἔπρεπε νὰ ἦσαν, ὄχι εἰκοσιπέντε χρόνων, ἀλλὰ τριάκοντα, ὅτι καὶ ἡ ἡλικία ἐνομίζετο δεκτικὴ τῆς ἱερατικῆς ὑπηρεσίας, καὶ ἴσως ὁ Κύριος, ἀκολουθῶν εἰς τὴν νομικὴν αὐτῆν τάξιν, τριάκοντα χρόνων ἐβαπτίσθη καὶ τὸ κήρυγμα ἤρχισεν, ὅπερ ἦν τῶν Ἱερέων ἴδιον.

(2) Δι' ὃ καὶ ὁ αἰρετικὸς Ναυάτος δι' ἀνάγκην θανατηφόρου ἀσθενείας, κληνῆρης λαβὼν τὸ βάπτισμα, καὶ μετὰ ταῦτα παρανόμως Πρεσβύτερος χειροτονηθεὶς, θηρίον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐγένετο. Καὶ ὅρα τὸν Εὐσέβιον Ἐκκλησι. ἱστορ. βιβλ. ε'. κεφ. μγ'.

πρεσβυτέρων πόλεως, οὔτε μὴν ἄρτον δίδοναι ἐν εὐχῇ, οὔδὲ ποτήριον. Ἐὰν δὲ ἀπῶσι, καὶ εἰς εὐχὴν κληθῆς μόνος, δίδωσι.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρὼν κανὼν, ὅτι δὲν ἤμποροῦν οἱ τῶν χωρίων, (ἢ τῶν μικρῶν πόλεων) ἱερεῖς νὰ λειτουργοῦν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς καθ' αὐτὸ καὶ μεγάλης πόλεως, καὶ μάλιστα ὅταν ἦναι παρὼν ὁ ἐπίσκοπος, ἢ οἱ ἱερεῖς τῆς πόλεως, ἀλλ' οὔτε νὰ δίδουσιν ἄρτον καὶ ποτήριον ἐν εὐχῇ, ἢτοι, οὔτε νὰ μεταλαμβάνουν τοὺς ἐν τῇ πόλει Χριστιανούς ἐν κειρῷ λειτουργίας. Ἐὰν δὲ τυχὸν λείπουσιν ὁ ἐπίσκοπος καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς πόλεως, καὶ καλεσθῆς χωρίου (ἢ μικρᾶς πόλεως) ἱερεὺς εἰς εὐχὴν, τότε ἤμπορεῖ καὶ νὰ μεταλάβῃ τοὺς ἐκεῖσε ἀπροκριματίστως. Ἀπολύτως γὰρ οὐδεὶς χειροτονεῖται· ἀλλ' ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἐκεῖ πρέπει καὶ νὰ μένη κατὰ τὸν Ἀπόστολον.

ΚΑΝΩΝ ΙΑ'.

Οἱ δὲ χωρεπίσκοποι εἰσὶ μὲν εἰς τύπον τῶν ἐβδομήκοντα, ὡς δὲ συλλειτουργοί, διὰ τὴν σπουδὴν εἰς τοὺς πτωχοὺς, προτιθέρουσι τιμώμενοι.

Ἑρμηνεία.

Οἱ μὲν ἐπίσκοποι εἰς τύπον εἶναι τῶν ιβ'. ἀποστόλων, καθ' ὅτι καὶ αὐτοὶ ὡσπερ οἱ ιβ'. ἀπόστολοι, μεταδίδουσιν εἰς τοὺς ἄλλους διὰ τῶν μυστηρίων, καὶ μάλιστα διὰ τῆς τῶν ἱερωμένων χειροτονίας, τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Οἱ δὲ χωρεπίσκοποι, κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον, εἰς τύπον εἶναι τῶν ο' ἀποστόλων. Καθ' ὅτι καὶ αὐτοὶ, ὡσπερ οἱ ο' (1), δὲν ἤμποροῦσι νὰ μεταδώσουν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ τὴν χειροτονίαν πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων, τοὺς ὁποίους δὲν δύνανται νὰ χειροτονοῦν, οὐ κωλύονται ὁμῶς ἀπὸ τὸ νὰ λειτουργοῦν καὶ νὰ τιμῶνται, διὰ τὴν ἐπιμέλειαν ἧκου δειχνοῦσιν εἰς τὸ νὰ διαμοιράζουσιν τὰς εἰσοδίας τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς. Ἄνίσως δὲ οἱ χωρεπίσκοποι ἔχουν χρέος νὰ μοιράζουσιν καὶ νὰ ἐξοδεύουσιν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἔσοδα καὶ χρήματα, πῶσφ μᾶλλον χρεωστοῦσιν οἱ καθ' αὐτὸ ἐπίσκοποι νὰ κάμνουσιν τοῦτο; Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ἡ. τῆς πρώτης.

ΚΑΝΩΝ ΙΕ'.

Διάκονοι ἑπτὰ ὀφείλουσιν εἶναι κατὰ τὸν κανόνα, κἂν πάνυ μεγάλη ἢ ἡ πόλις. Πεισθείση δὲ ἀπὸ τῆς βίβλου τῶν πράξεων.

Ἑρμηνεία.

Ἐκ τῶν τῶν κανόνα ἐκαλλιτέρευσε ἡ οἰκουμένη ς'. σύνοδος κατὰ τὸν ις'. αὐτῆς κανόνα· καὶ ὅσα εἴπομεν εἰς τὴν ἐκείνου ἑρμηνείαν, ἀφορῶσι καὶ εἰς τὴν ἑρμηνείαν τούτου. Καὶ λοιπὸν ὄρα ταῦτα ἐκεῖ.

(1) Ὅτι δὲ οἱ ο' δὲν εἶχον τὸ χάρισμα τοῦ νὰ μεταδίδουσιν εἰς ἄλλους τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, δῆλον γίνεται ἀπὸ τὸ ἡ. τῶν Πράξεων, ὅπου ὁ Φίλιππος εἰς ὧν, καὶ τῶν ἑπτὰ Διακόνων καὶ τῶν ο' δὲν ἔδωκε Πνεῦμα ἅγιον εἰς τοὺς βαπτισθέντας καὶ διδασκθέντας ὑπ' αὐτοῦ Σαμαρείτας, ἀλλ' ἐχρειάσθη νὰ καταβοῦν εἰς τὴν Σαμάρειαν ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης οἱ ἐκ τῶν δώδεκα, διὰ νὰ δώσωσιν αὐτό. «Ὅυτω γὰρ φησιν, ἦν (τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον) ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιτεπετωκός» (πρέπει ὁμῶς νὰ προσδιώρισωμεν, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Οἰκουμενίου, ὅτι οἱ ο' οὔτοι, ἐν ὅσφ μὲν ἦσαν εἰς Ἱερουσαλήμ ὁμοῦ μετὰ τοὺς ιβ', δὲν ἐμετάδιδαν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, διὰ τὸ σέβας ὅπου εἶχον πρὸς τοὺς ιβ', ἀφ' οὗ δὲ διεσπάρησαν εἰς τὴν οἰκουμένην, οὐδεὶς δύναται πιστεῦσαι ὅτι δὲν ἐχειροτόνουν, καὶ ἀκολούθως ὅτι δὲν ἐμετάδιδαν Πνεῦμα ἅγιον). «Ὁ δὲ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, ἐπιστολῇ πρὸς Τραλλησίους, τὸν μὲν Ἐπίσκοπον λέγει μιμητὴν τοῦ Χριστοῦ

κατὰ δύναμιν (ὡς καὶ ὁ θεῖος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ἀφωμοιωμένον τῷ Θεῷ.), τὸ δὲ Πρεσβυτέριον, σύστημα ἱερὸν, συμβούλους καὶ συνέδρους τοῦ Ἐπισκόπου· τοὺς δὲ Διακόνους, μιμητὰς τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων, λειτουργοῦντας τῷ Ἐπισκόπῳ λειτουργίαν καθαρὰν καὶ ἄμωμον. Ὁ δὲ Γελάσιος, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς 4. Συνόδου Κεφ. λ'. λέγει, ὅτι ὁ μὲν Ἐπίσκοπος ἔχει τόπον τοῦ Κυρίου, ὁ δὲ Πρεσβύτερος ἐπέχει τὸν Σεραφικὸν θρόνον, ὁ Διάκονος τὸν Χερουβικόν, καὶ ὁ Ὑποδιάκονος καὶ ὑπηρέτης εἰς διακονίαν τούτων ἐτάχθη. Ὅρα καὶ τὸν Χρυσόστομον (σελ. 744. 53. τοῦ δ'. τόμου), αὐτὸ τοῦτο περὶ τοῦ Φιλίππου λέγοντα, καὶ ὅτι μόνον τῶν ιβ' Ἀποστόλων ἦτο νὰ δίδωσι Πνεῦμα ἅγιον. Ὁ δὲ ἀνωτέρω Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος τὸν μὲν Ἐπίσκοπον ὀνομάζει Τελειωτικόν, τὸν δὲ Πρεσβύτερον Φωτιστικόν, τὸν δὲ Διάκονον Καθαριστικόν.» (Ἐκκλ. Ἱεραρχ. Κεφ. ε.).